

توراه اور • پاراشاها ויחי • مامار 5

ביאור על הנ"ל

شرح مطلب پیش گفته

عشق برتر به ה', یعنی «عشق در لذتها» (אהבה בתענוגים, ahavah b'taanugim), هرگز در دو عشق فروتر جای نمی‌گیرد؛ اما هنگامی که آن دو به هم می‌پیوندند، این عشق فرود می‌آید: وقتی شرابِ تورات عشقِ عظیم پنهان (אהבה רבה, ahavah rabbah) را برمی‌انگیزد و آن را با **אהבת עולם** برخاسته از تأمل یکی می‌کند. این است معنای چشمانی که «از شراب سرخ‌اند»؛ و رشدی که در پی می‌آید، معنای دندان‌هایی است که «از شیر سفیدند».

تقديم به افتخار

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

پدر ربه، رب لیوی بیتسحاق

LikuteiTorah.com

پاراشای حسیدی

/likuteitorah.com/fa/torah-ohr/vayechi/5

مقصود اصلی

عشق برتر به **ה'**، یعنی «عشق در لذت‌ها» (**אהבה בתענוגים**, ahavah b'taanugim)، هرگز در دو عشق فروتر جای نمی‌گیرد؛ اما هنگامی که آن دو به هم می‌پیوندند، این عشق فرود می‌آید: وقتی شرابِ تورات عشقِ عظیم پنهان (**אהבה רבה**, ahavah rabbah) را برمی‌انگیزد و آن را با **אהבת עולם** برخاسته از تأمل یکی می‌کند. این است معنای چشمانی که «از شراب سرخ‌اند»؛ و رشدی که در پی می‌آید، معنای دندان‌هایی است که «از شیر سفیدند».

در هر بخش: متن عبری، سپس ترجمه، و پس از آن توضیحی کوتاه زیر خطی طلایی. شماره‌های کوچک در متن عبری، یادداشت‌های پایان متن هستند.

خلاصه مامار

این **מאמר** (maamar؛ گفتارِ **חס** یدی) گفتارِ پیشین را توضیح می‌دهد؛ گفتاری دربارهٔ برکتِ یعقوب (**יעקב**) به یهودا (**יהודה**)، که چشمانش «از شراب سرخ» و دندان‌هایش «از شیر سفید» است؛ شراب و شیر هر دو نام‌هایی برای تورات‌اند. **מאמר** با سه عشق آغاز می‌شود: **אהבה רבה**، عشقی که از بالا می‌آید و خودبه‌خود شعله‌ور می‌شود؛ **אהבת עולם**، عشقی که از تأمل در جهان ساخته می‌شود و از این‌رو در جهان ضدی دارد؛ و عشق برتر «در لذت‌ها». این‌ها با نام‌های **מ"ה** (Mah)، **ב"ן** (Ban) و **ע"ב** (Av) متناظرند. **ב"ן** جرقه‌های فروافتادهٔ عوالمِ فروتر را پالایش می‌کند و **מ"ה**، الوهیتی که نیازی به پالایش ندارد، به **ב"ן** فرود می‌آید تا آن‌ها را بار دیگر پالایش کند. **ע"ב**، یعنی لذتِ **עתיק** (Atik؛ کهن) که در حکمت (**חכמה**, Chochmah) آشکار می‌شود، در هیچ‌یک از آن دو جای نمی‌گیرد؛ اما هنگامی که آن دو یکی شوند، این لذت فرود می‌آید، همان‌گونه که برکت در پی «مرد و زن» می‌آید. سخنِ تلمود که «هر کامی که می‌چشد می‌گوید: «برای من، برای من»» از صعود هر دو عشق به **חכמה** حکایت دارد؛ صعودی که شرابِ تورات آن را پدید می‌آورد. این لذت در **שבת** (Shabbos) آشکار می‌شود، اما تنها از راه رنج و کوشش پیش از آن: شورِ سرخ چشمان، که نورِ سفید از بالا در پاسخ به آن می‌آید. سرانجام، دندان‌های سفید همان عواطفی‌اند که نخست پالایش می‌شوند و سپس شیرِ رشد آن‌ها را نورانی می‌کند.

طرح کلی

- 1** **تورات به‌مثابهٔ شراب و شیر؛ سه عشق**
برای توضیح اینکه چرا تورات شراب و شیر نامیده می‌شود، **מאמר אהבה רבה**، **אהבת עולם** و عشق برتر «در لذت‌ها» را شرح می‌دهد. 11-2
- 2** **چهار نام و پالایش جرقه‌ها**
ב"ן در **שוּבְרָא** (shattering) فروافتاد؛ **מלכות** عالمِ **אצילות**، «جانور بزرگ» که ارزش عددی‌اش برابر با **ב"ן** است، هر شب جرقه‌های **תוהו** (Tohu؛ آشوب) را پالایش می‌کند و سپس **מ"ה** بار دوم آن‌ها را پالایش می‌کند. 3-4
- 3** **אהבת עולם و אהבה רבה**
ב"ן همان **אהבת עולם** است: عشقی که از راه جهان برانگیخته می‌شود و ضدی دارد؛ **מ"ה** همان **אהבה רבה** است، الوهیت در ذاتِ خویش. **מ"ה** در **ב"ן** جای می‌گیرد، اما **ע"ב** در هیچ‌یک جای نمی‌گیرد. 5-7
- 4** **مرد و زن: چگونه عشق در لذت‌ها فرود می‌آید**
هنگامی که **מ"ה** و **ב"ן**، مرد و زن، یکی می‌شوند، نام **ע"ב** فرود می‌آید؛ چنان‌که آمده است: «مرد و زن آفریدشان و به آنان برکت داد»، و نیز همان‌گونه که زیرِ سایبانِ ازدواج رخ می‌دهد. 8-9

لذت עתיק در חכמה، یعنی نام ע"ב، آشکار می‌شود؛ همان‌گونه که بینش تازه به انسان لذت می‌بخشد.

دو بار آمدن «برای من» نشان‌دهنده صعود هر دو عشق به חכמה است؛ همان کام چشیده טעמים (te'amim؛ نغمه‌های تلاوت) است. شراب تورات این صعود را پدید می‌آورد و عشق پنهان را آشکار می‌کند.

ע"ב در شבת آشکار می‌شود، اما تنها از راه کوشش پیش از آن: شور سرخ به سوی אריך אנפין (Arich Anpin) [چهره دراز] بالا می‌رود و نور سفید که از راه دیدن دریافت می‌شود، در پاسخ می‌آید.

دندان‌ها پالایش می‌کنند، همچون عواطفی که در رحم אמא (Imma؛ مادر) بررسی می‌شوند؛ سپس شیر رشد آن‌ها را سفید و نورانی می‌کند. همه این‌ها از راه سیزده آرایه ریش (י"ג תיקוני דיקנא, yud-gimmel tikunei dikna)، אבא و تورات انجام می‌شود.

مفاهیم کلیدی

אהבה רבה (عشق عظیم) אהבה רבה

عشق به ה' که از بالا می‌آید و خودبه‌خود شعله‌ور می‌شود و ریشه در جرقه الهی روح دارد؛ هیچ چیز در جهان ضد آن نیست. با نام מ"ה متناظر است.

אהבת עולם (عشق جاودان) אהבת עולם

عشق به ה' که از راه تأمل پدید می‌آید و از پنهانی (he'elem) آشکار می‌شود و جهان (olam) آن را برمی‌انگیزد؛ چون از راه جهان می‌آید، در همان‌جا ضدی دارد. با نام ב"ן متناظر است.

אהבה בתענוגים (عشق در لذت‌ها) אהבה בתענוגים

عشق برتر؛ آشکارشدن لذت برین עתיק در חכמה. با نام ע"ב متناظر است و هنگامی فرود می‌آید که دو عشق فروتر یکی شوند.

نام‌های ע"ב، ס"ג (Sag)، מ"ה و ב"ן ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן

چهار صورت نوشتاری نام ה' با ارزش‌های عددی ۷۲، ۶۳، ۴۵ و ۵۲؛ در اینجا ع"ב همان חכמה است، م"ה مرد و ב"ן زن، یعنی מלכות عالم אצילות.

پالایش בירור

جداکردن جرقه‌های فروافتاده از آمیزه نیکی و بدی و تبدیل‌کردنشان به الوهیت؛ نخست ב"ן این کار را انجام می‌دهد و سپس מ"ה بار دوم آن‌ها را پالایش می‌کند.

آب‌های مؤنث (מ"ן נוקבין, mayin nukvin) מ"ן נוקבין

آنچه ב"ן پس از پالایش از پایین به سوی نام מ"ה بالا می‌برد و از این راه م"ה را فرود می‌آورد تا پالایش بیشتری انجام دهد.

טעמים (نغمه‌های تلاوت) טעמים

نشانه‌های نغمه‌خوانی، که «مزه‌ها» نیز معنا می‌دهد؛ برترین چهار بخش نوشتار تورات و متناظر با نام ע"ב و חכמה است، یعنی «کامی که می‌چشد».

אריך אנפין (Arich Anpin) אריך אנפין

כתר، پایین‌ترین مرتبه فیض‌بخش؛ ז"א / זעיר אנפין (Z'air Anpin)؛ صفات عاطفی با شور و حرارت به پیشانی آن می‌نگرد و ۳۷۰ نور دریافت می‌کند، و در چهره ۱۵۰ نور.

سیزده آرایه ریش (י"ג תיקוני דיקנא) י"ג תיקוני דיקנא

یودها و واوها (יודין وוין, yudin v'vavin)، پیازهای مو و تارهای مو؛ از راه آن‌ها نور نخست منقبض و سپس بیرون کشیده می‌شود. אבא از هشتمین آن‌ها، נוצר (notzer؛ نگهبان)، می‌گیرد که حروفش רצון (اراده، ratzon) را می‌سازند.

تورات به مثابه شراب و شیر؛ سه عشق

1. بی‌آورد عل الن"ل¹

شرحی بر مطالب پیشین.

این مَمار شرحی افزون بر مَمار پیشین توره اور (تורה اور, Torah Ohr) دربارهٔ برکتی است که یعقوب (יעקב, Yaakov) به یهودا (یهודה, Yehudah) داد: «چشمانش از شراب سرخ است و دندان‌هایش از شیر سفید.» این شرح بار دیگر به موضوعات آن مَمار می‌پردازد: گونه‌های عشق به **ה'** و شراب توره؛ و آن‌ها را با تفصیل بیشتری توضیح می‌دهد.

2. לבאר הדברים הנאמרים למעלה ע"פ חכלילי² כו'. הנה התורה נק' יין וחלב וכמו שכתוב ולכו שברו בלוא כסף³ وבלוא מחיר יין וחלב. ולהבין זה הנה צריך להבין ענין ב' בחי' אה"ר [אהבה רבה] ואה"ע [ואהבת עולם].

برای توضیح مطالبی که پیش‌تر دربارهٔ [آیه] «**חכלילי**» (Chachlili) و مانند آن گفته شد: اینک، تورات را شراب و شیر می‌نامند؛ چنان‌که نوشته شده است: «**בייבید، بی‌پول و بی‌ها، شراب و شیر بخريد.**» برای فهم این مطلب، باید حقیقت دو مرتبهٔ عشق را دریافت: عشق بزرگ (**אה"ר**, ahavah rabbah) و عشق جاودان (**אה"ע**, ahavas olam).

آیه‌ای که در اینجا تفسیر می‌شود از شراب و شیر سخن می‌گوید، و تورات با هر دو نام خوانده شده است؛ چنان‌که آیهٔ ישعيا تشنگان را دعوت می‌کند که «**בייבید و ... شراب و شیر بخزند**» بی‌آنکه پولی بپردازند. برای توضیح این مطلب، **אדמו"ר הזקן** نخست دو گونهٔ عشق به **ה'** را مطرح می‌کند: عشق بزرگ و عشق جاودان.

אה"ר [אהבה רבה] היא הבאה מלמעלה אשר מאליה וממילא נפשו בוערת כתנור אש ואה"ע [ואהבת עולם] היא האהבה הבאה ע"י ההתבוננות ויש אהבה ג' הגדולה משניהם והיא הנקראת אהבה בתענוגים⁴ כו'.⁵

عشق بزرگ [عشقی است که] از بالا می‌آید؛ در این حال، روح او خودبه‌خود و به‌طور طبیعی چون کوره‌ای آتشین شعله‌ور می‌شود. و عشق جاودان عشقی است که از راه تأمل حاصل می‌شود. همچنین عشقی سوم هست که از هر دوی آن‌ها بزرگ‌تر است و «عشق در لذت‌ها» (**אהבה בתענוגים**, ahavah betaanugim) نام دارد، و مانند آن.

عشق بزرگ هدیه‌ای از بالاست: روح خودبه‌خود، بی‌آنکه کوششی در کار باشد، شعله‌ور می‌شود. عشق جاودان عشقی است که انسان با تأمل در عظمت **ה'** در خود پرورش می‌دهد. برتر از هر دوی این‌ها «عشق در لذت‌ها» است؛ عبارتی از کتاب شیر هشیريم (**שיר השירים**, Shir HaShirim) که این گفتار (**מאמר**) آن را با آشکارشدن لذت غلوی یکی می‌داند.

چهار نام و پالایش جرعه‌ها

3 **והנה ידוע שיש ד' שמות ע"ב** [שם ע"ב] **ס"ג** [שם ס"ג] **מ"ה** [שם מ"ה] **וב"ן** [שם ב"ן]. **והנה שם ב"ן** [שם ב"ן] **נפל בשבירה ושם מ"ה** [שם מ"ה] **הוא המברר**.

اکنون، معلوم است که چهار نام وجود دارد: **ع"ב** (Av, ۷۲)، **ס"ג** (Sag, ۶۳)، **מ"ה** (Mah, ۴۵) و **ב"ן** (Ban, ۵۲). و نام **ב"ן** در شکستن [ظرف‌ها] فرو افتاد، و نام **מ"ה** آن است که آن را پالایش می‌کند.

قبلا از چهار شیوه نگارش حروف نام **ה'** سخن می‌گویند که هر یک ارزش عددی متفاوتی دارند: **מ"ה** (Mah, ۴۵)، **ס"ג** (Sag, ۶۳) و **ב"ן** (Ban). نام **ב"ן** با آنچه در شکستن نخستین ظرف‌ها فرو افتاد پیوند دارد، و نام **מ"ה** آنچه را فرو افتاده است جدا و اصلاح می‌کند.

ואמנם תחלה מברר מלי' דאצי' הנקראת שם ב"ן [שם ב"ן] **את רפ"ח נצוצין שבבי"ע כו' ואח"כ נמשך שם מ"ה** [שם מ"ה] **לברר שנית כו'.**

بااین‌حال، در آغاز، فرمانروایی (**מלכות**, Malchus) در عالم صدور (**אצילות**, Atzilus)، که نام **ב"ן** خوانده می‌شود، ۲۸۸ جرعه موجود در [عوالم] عالم آفرینش (**בריאה**, Beriah)، عالم صورت‌بخشی (**יצירה**, Yetzirah) و عالم عمل (**עשיה**, Asiyah) را پالایش می‌کند و غیره؛ و پس از آن، نام **מ"ה** فرود می‌آید تا بار دوم پالایش کند و غیره.

پالایش در دو مرحله انجام می‌شود. نخست، فرمانروایی عالم صدور، آخرین مرتبه تجلی (**ספירה**, Sefirah) در بالاترین عالم، که نام **ב"ן** نیز خوانده می‌شود، ۲۸۸ جرعه فروافتاده را که در سه عالم پایین‌تر پراکنده‌اند پالایش می‌کند؛ سپس نام **מ"ה** فرود می‌آید و آن‌ها را بار دوم پالایش می‌کند.

4 **וביאור הדברים הנה נודע דמלי' דאצי' יורדת בכל לילה בבי"ע לברר בירורים. וכמ"ש בזוהר⁶ אלף טורין דאכלה בהמה רבה ושתית לון בגמיעא חדא⁷ כו'.**

توضیح مطلب این است: معلوم است که فرمانروایی (**מלכות**, Malchus) عالم صدور (**אצילות**, Atzilus) هر شب به عالم آفرینش (**בריאה**, Beriah)، عالم صورت‌بخشی (**יצירה**, Yetzirah) و عالم عمل (**עשיה**, Asiyah) فرود می‌آید تا پالایش‌ها را انجام دهد. چنان‌که در زوهار (**זהר**) آمده است: «هزار کوه را حیوانی بزرگ می‌خورد و آن‌ها را با یک جرعه می‌نوشد» و مانند این.

فرمانروایی عالم صدور هر شب به عوالم **בריאה**، **יצירה** و **عשיה** فرود می‌آید تا جرعه‌هایی را که به آنجا افتاده‌اند گرد آورد و بالا ببرد. تصویر زوهار از حیوانی بزرگ که هزار کوه را می‌خورد و با یک جرعه می‌نوشد، این معنا را بیان می‌کند: آن حیوان همه‌چیز را در خود می‌گیرد که باید پالایش شود.

פי' בהמה בגי' [בגימטריא] ב"ן [שם ב"ן] והיינו מל' דאצי' המבררת נצוצין דתהו. להיות שכאשר נפלו הנצוצין בב"ע ובנוגה הם מעורבים טו"ר [טוב ורע] ואינם בבחי' אלהות ומל' דאצי' מבררת אותם שיתהפכו להיות אלהות.

توضیح آنکه، واژه «حيوان» (בהמה, behemah) ارزش عددي ب"ן (52) (ב"ן, Ban) را دارد، یعنی همان فرمانروایی عالم صدور که جرعه‌های عالم آشوب (תהו, Tohu) را پالایش می‌کند. زیرا هنگامی که جرعه‌ها به عالم آفرینش، عالم صورت‌بخشی و عالم عمل و نیز به قلمرو درخشش (נוגה, nogah) افتادند، آمیزه‌ای از نیکی و بدی شدند و در مرتبه الهی بودن نبودند؛ و فرمانروایی عالم صدور آنها را پالایش می‌کند تا دگرگون شوند و به واقعیتی الهی بدل گردند.

واژه «حيوان» (בהמה, behemah) ارزش عددي ב"ן را دارد، یعنی 52؛ پس آن حيوان همان فرمانروایی عالم صدور است که جرعه‌های عالم آشوب را پالایش می‌کند. هنگامی که جرعه‌ها به عوالم فرودین و به **נוגה** افتادند، جایی که نیکی و بدی درهم آمیخته‌اند، دیگر ماهیتی الهی نداشتند؛ پالایش آنها را دوباره به ماهیتی الهی بدل می‌کند.

بخش 3 • 7-5

אהבת עולם ו אהבה רבה

5 ולכן שם ב"ן [שם ב"ן] נק' אה"ע [אהבת עולם] כי עולם מל' העלם והיינו האהבה שנתגלית מההעלם.

שקודם התפלה היתה בהעלם ואחר כך ע"י התפלה נתגלית

ازاین‌رو نام **ב"ן** (Ban) «عشقِ عالم» (אהבת عולם, ahavas olam) خوانده می‌شود، زیرا «عالم» (عולם, olam) از واژه «نهان‌بودگی» (העלם, he'elem) گرفته شده است؛ یعنی عشقی که از نهان‌بودگی آشکار می‌شود: پیش از دعا در نهان بود و پس از آن، به واسطه دعا، آشکار می‌شود.

عشقی که با **ב"ן** پیوند دارد، **אהבת عולם** نامیده می‌شود؛ و **عולם** («عالم») از همان ریشه **העלם** («نهان‌بودگی») است. این عشقی است که پیش از دعا در قلب نهفته است و به واسطه دعا آشکار می‌شود.

ونמצא שאהבה זו היא באה מההתבוננות כו' וגם פי' אהבת עולם שהתפעלות ואהבה זו נמשכת מבחינת העולם.

پس معلوم می‌شود که این عشق از تأمل سرچشمه می‌گیرد، و غیره. همچنین **אהבת عולם** به این معناست که این برانگیختگی عاطفی و این عشق از مرتبه **عולם** سرچشمه می‌گیرند.

از آنجا که این عشق در دعا به واسطه تأمل برانگیخته می‌شود، به کوشش خود شخص وابسته است. این نام معنای دومی نیز دارد: عشق بر اثر جهان، یعنی بر اثر آنچه شخص در آفرینش می‌بیند، برانگیخته می‌شود.

היינו כמו עד"מ האדם מתפעל להיות לו אהבה ע"י שרואה מופתים הפך הטבע כמו להפוך ממים לאש או מאש למים שיתהפך מהות אחד למהות אחר עי"ז רואה גדולת ה' ית' ויגיע לו מזה אהבה לה'.

یعنی، برای نمونه، همان‌گونه که انسانی با دیدن شگفتی‌هایی خلاف طبیعت، مانند تبدیل آب به آتش یا آتش به آب – به‌گونه‌ای که ماهیتی به ماهیتی دیگر دگرگون شود – به عشق برانگیخته می‌شود، از این راه عظمتِ ه' را می‌بیند و عشق به ه' در او پدید می‌آید؛ ه' متبارک باد.

نمونه، کسی است که معجزه‌ای برخلاف طبیعت می‌بیند، مانند تبدیل آب به آتش یا آتش به آب؛ یک چیز سراسر به چیزی دیگر بدل می‌شود. با دیدن آن، او عظمتِ ه' را درمی‌یابد و به عشقِ ه' می‌رسد؛ این عشق واقعی است، اما چیزی در جهان آن را برمی‌انگیزد.

6 ואהבה זו נק' אה"ע [אהבת עולם] שבאה ע"י סבה מבחי' העולם וכמו"כ [וכמו כן] למעלה הבירור נצוצות

דשם ב"ן [שם ב"ן] שמברר בבי"ע נק' אה"ע [אהבת עולם] מפני שמבחי' עולם נברר להיות אלקות כו'.

این عشق، عشقِ عالم (אהבת عולם، ahavas olam) نامیده می‌شود، زیرا از راهِ علتی برمی‌خیزد که از مرتبهٔ عالم است. همین‌طور در بالا نیز، پالایشِ جرقه‌های نامِ بن (שם ב"ן، Ban)، که این نام جرقه‌ها را در عالمِ آفرینش (בריאה، Beriah)، عالمِ صورت‌بخشی (יצירה، Yetzirah) و عالمِ عمل (עשיה، Asiyah) پالایش می‌کند، **אהבת عולם** نامیده می‌شود؛ زیرا از مرتبهٔ عالم [چیزی] پالایش می‌شود تا الوهیت گردد، و غیره.

این عشق، **אהבת عולם** نامیده می‌شود، زیرا چیزی در عالمِ سببِ برانگیخته‌شدنِ آن می‌شود. همین امر در بالا نیز صادق است: پالایشِ جرقه‌ها به‌دستِ ب"ן در عوالمِ فرودین **אהבת عולם** نامیده می‌شود، زیرا آنچه به «عالم» تعلق داشت، پالایش می‌شود تا الوهیت گردد.

משא"כ שם מ"ה [שם מ"ה]⁸ נק' אה"ר [אהבה רבה]. להיות ששם מ"ה [שם מ"ה] הוא בחי' אלקות בעצם (לא

ממה שנתברר מבחי' עולם כמו שם ב"ן [שם ב"ן] שמברר בי"ע והם נכללים בו.

اما در نامِ م"ה (שם מ"ה، Mah) چنین نیست؛ آن را عشقِ عظیم (אהבה רבה، ahavah rabbah) می‌نامند، زیرا نامِ م"ה مرتبهٔ الوهیت در ذاتِ خویش است، نه چیزی که از مرتبهٔ عالمِ پالایش شده باشد؛ چنان‌که در نامِ ب"ן، که جرقه‌ها را در عوالمِ آفرینش، صورت‌بخشی و عمل پالایش می‌کند و آن‌ها در آن جای می‌گیرند، چنین است.

در مقابل، نامِ م"ה با **אהבה رבה** متناظر است، زیرا الوهیت در ذاتِ خویش است. پراتز این تفاوت را توضیح می‌دهد: ب"ן الوهیتی است که از آنچه از عوالمِ فرودین پالایش کرده پدید آمده، و آن عوالم در آن جذب می‌شوند.

והיינו ע"י ההתהפכות מרע לטוב כנ"ל שנכלל בשם ב"ן [שם ב"ן] ולכך נק' אה"ע [אהבת עולם] כמו שאדם מתהפך ע"י מופתים כו' כנ"ל).

یعنی این از راه دگرگونی از بدی به نیکی است، چنانکه پیشتر گفته شد؛ دگرگونی‌ای که در نام **ب"ן** جای می‌گیرد. ازاین‌رو **אהבת עולם** نامیده می‌شود؛ همان‌گونه که انسانی با دیدن شگفتی‌ها دگرگون می‌شود، و غیره، چنانکه پیشتر گفته شد.

الوهית **ב"ן** از راه تبدیل بدی به نیکی پدید می‌آید؛ ازاین‌رو **אהבת עולם** نامیده می‌شود، درست مانند عشق انسانی که با دیدن شگفتی‌ها دگرگون می‌شود.

وهוא המברר שם ב"ן [שם ב"ן]. וה"ז [והרי זה] כדוגמת אה"ר [אהבה רבה]. דהנה ענין האה"ר [האהבה רבה] היא עד"מ האהבה אשר מאליו מתלהט שלכך נק' בלשון רבה. להיות שאה"ע [شاهבת عולם]⁹ הנה יש גם בזה לעומת זה.¹⁰

و این [نام **م"ה**] همان است که نام **ب"ן** را پالایش می‌کند. این مانند **אהבה رבה** است. زیرا **אהבה رבה**، به‌عنوان تمثیل، عشقی است که خودبه‌خود شعله‌ور می‌شود؛ ازاین‌رو آن را با واژه «عظیم» می‌نامند. در **אהבת عולם** نیز «این در برابر آن» وجود دارد.

این نام **م"ה** است که **ب"ן** را پالایش می‌کند؛ همچنانکه **אהבה رבה**، عشقی که به‌خودی‌خود شعله‌ور می‌شود، برتر از **אהבת عולם** است. آن را «عظیم» می‌نامند، زیرا **אהבת عולם** ضدی دارد؛ چنانکه کوهلیت می‌گوید، **ה'** «این را در برابر آن» آفرید؛ پس کششی مخالف از سوی عالم می‌تواند با عشقی که از عالم می‌آید روبه‌رو شود.

ولכך אנו רואים שאעפ"י [שאף על פי] שבעת התפלה הי' [היה] לו אהבה והיא אה"ע [אהבת עולם] מ"מ אח"כ עוסק במילי דעלמא מפני שיש זלעז"ז [זה לעומת זה] ששניהם הם בחי' עולם זה עולם וזה עולם כו'

ازاین‌رو می‌بینیم که هرچند هنگام دعا عشقی در او بود، و آن **אהבת عולם** بود، بااین‌حال پس از آن به امور دنیوی می‌پردازد؛ زیرا «این در برابر آن» وجود دارد، چراکه هر دوی آن‌ها مرتبه عالم‌اند: این «عالم» است و آن «عالم»، و غیره.

به همین دلیل، ممکن است کسی هنگام دعا عشقی به **ה'** احساس کند و پس از آن به کارهای دنیوی بپردازد: عشق و کارهای دنیوی هر دو به «عالم» تعلق دارند، پس یکی می‌تواند در برابر دیگری قرار گیرد. خود تعبیر آرامی امور دنیوی، **מילי דעלמא** (milei de'alma)، واژه «عالم» را در خود دارد.

משא"כ בחי' אה"ר [אהבה רבה] **להיותה מניצוץ אלקות עצמו אין שם זלעו"ז** [זה לעומת זה] **כו'. וכמו"כ** [וכמו כן] **למעלה שם מ"ה** [שם מ"ה] **הוא אלקות שלא ע"י בירור. כמו האה"ר** [האהבה רבה] **שבאה מאיליה מלמעלה.**

اما در مرتبه **אהבה رבה** چنین نیست: چون از جرقه خود الوهیت سرچشمه می‌گیرد، در آن «این در برابر آن» وجود ندارد، و غیره. همین‌طور در بالا، نام **م"ה** الوهیتی است که از راه پالایش به‌دست نیامده؛ همچون **אהבה رבה** که خودبه‌خود از بالا می‌آید.

אהבה رבה از خود جرقه الوهیت سرچشمه می‌گیرد، پس هیچ‌چیز در عالم در برابر آن نمی‌ایستد. به همین ترتیب، در بالا، نام **م"ה** الوهیتی است که هرگز نیازمند پالایش نبوده است؛ همچون **אהבה رבה** که خودبه‌خود از بالا می‌آید.

7 והנה עכ"ז [עם כל זה] **הרי האה"ר** [האהבה רבה] **שנק' מ"ה** [שם מ"ה] **מתלבשת באה"ע** [באהבת עולם] **הנק' ב"ן** [שם ב"ן] **לברר בירור שני כו' אבל אהבה ג' והיא הנק' אהבה בתענוגים שהוא ענין שם ע"ב** [שם ע"ב] **אינה מתלבשת כלל לא באה"ר** [באהבה רבה] **ולא באה"ע** [באהבת עולם] **כו':**

اکنون، با وجود همه اینها، عشقِ عظیم (**אהבה رבה**, ahavah rabbah)، که «**م"ה**» (Mah) نامیده می‌شود، در عشقِ جاودان (**אהבת عולם**, ahavas olam)، که «**ב"ן**» (Ban) نامیده می‌شود، متلبس می‌گردد تا پالایش دومی را انجام دهد و الی آخر. اما عشقِ سوم، که «عشق در لذتها» (**אהבה בתענוגים**, ahavah b'taanugim) نامیده می‌شود و مضمونِ نام «**ע"ב**» (Av) است، به‌هیچ‌وجه نه در عشقِ عظیم و نه در عشقِ جاودان متلبس نمی‌گردد و الی آخر.

با اینکه «**م"ה**» (Mah) الوهیتی است که نیازی به پالایش ندارد، باز هم فرود می‌آید و در «**ب"ן**» (Ban) متلبس می‌شود تا پالایش دوم را انجام دهد؛ عشقِ عظیم نیز به همین ترتیب در عشقِ جاودان متلبس می‌شود. اما عشقِ سوم، «عشق در لذتها» که با نام «**ع"ب**» (Av) متناظر است، هرگز در هیچ‌یک از آن دو متلبس نمی‌شود.

مرد و زن: چگونه عشق در لذت‌ها فروود می‌آید

8 אך הנה המשכת שם ע"ב [שם ע"ב] אהבה בתענוגים. הוא כאשר נתחברו יחדיו אה"ר [אהבה רבה] ואה"ע [ואהבת עולם] שם מ"ה [שם מ"ה] ושם ב"ן [שם ב"ן] אזי ממשיכים גם שם ע"ב [שם ע"ב]. הגם שהוא גבוה משניהם כו'.

בاین‌حال، فرودآوردن نام عو (ع"ב, Av)، یعنی عشق سرشار از لذت‌ها، هنگامی است که عشق فراوان (אהבה רבה, ahavah rabbah) و عشق جاودان (אהבת עולם, ahavas olam)، یعنی نام مه (מ"ה, Mah) و نام بن (ב"ן, Ban)، به هم پیوند می‌یابند؛ آن‌گاه نام عو را نیز فرود می‌آورند، با آنکه از هر دوی آن‌ها بلندمرتبه‌تر است و غیره.

راه فرودآوردن نام عو، یعنی عشق سرشار از لذت‌ها، از راه پیوند عشق فراوان و عشق جاودان، م"ה و ב"ן است. هنگامی که این دو با هم متحد شوند، نام برتر نیز فرود می‌آید، با آنکه از هر دوی آن‌ها بلندمرتبه‌تر است.

وביאור הדברים הנה ידוע שיש בכל עולם דאצי' בי"ע ע"ס [עשר ספירות] ועולמות והיכלות.

شرح مطلب این است: معروف است که در هر یک از عوالم، یعنی عالم صدور (אצילות, Atzilus)، عالم آفرینش (בריאה, Beriah)، عالم صورت‌بخشی (יצירה, Yetzirah) و عالم عمل (עשיה, Asiyah)، ده مرتبه از مراتب تجلی (ספירות, Sefiros)، و نیز عوالم و سراها (היכלות, heichalos) وجود دارند.

برای روشن شدن این‌که چگونه چنین چیزی ممکن است، آلتز ریبه (אדמו"ר הזקן) یادآوری می‌کند که هر یک از چهار عالم، افزون بر ده مراتب تجلی، «عوالم» و «سراها» نیز دارد؛ این سطوح، چنان‌که بنی بعد توضیح می‌دهد، نیازمند پالایش‌اند.

9 והנה ע"ס [עשר ספירות] הם הם אלקות שאינו צריך להתברר והיינו כענין שם מ"ה [שם מ"ה] כידוע.

ועולמות והיכלות הם צריכים להתברר בכדי להתכלל בע"ס [בעשר ספירות] שהוא אלקות ממש.

اکنون، ده مرتبه تجلی (ספירות, Sefiros) خود الوهیت‌اند و نیازی به پالایش ندارند؛ و این مانند معنای نام م"ה (Mah) است، چنان‌که معروف است. اما جهان‌ها و قصرها باید پالایش شوند تا در ده ספירות که الوهیت محض‌اند، گنجانده شوند.

ده ספירות الوهیت‌اند و نیازی به پالایش ندارند؛ مانند نام م"ה. اما جهان‌ها و قصرها باید پالایش شوند تا در ספירות جذب شوند.

והיינו ע"י הבירור דב"ן [דשם ב"ן] שנכללים בו הבירורים דעולמות והיכלות ואחר כך נמשך שם מ"ה [שם מ"ה] להתלבש בב"ן [בשם ב"ן] לברר שנית כו'. וזהו ענין יחוד הוי' אלהים שהם דו"נ [דכר ונוקבא] מ"ה [שם מ"ה] וב"ן [ישם ב"ן].

یعنی از راه پالایش نام ب"ן (Ban)، که پالایش‌های جهان‌ها و قصرها در آن گنجانده می‌شوند؛ و پس از آن، نام م"ה فرود می‌آید تا در ب"ן ملبس شود و بار دیگر پالایش کند، و الی آخر. و این همان اتحاد نام چهارحرفی (ה', Havayah) [و] نام אלקים (אלקים, Elokim) است؛ آن دو مذکر و مؤنث‌اند، م"ה و ב"ן.

نخست، آن‌ها از راه ب"ן پالایش می‌شوند؛ ب"ן آنچه را از جهان‌ها و قصرها پالایش شده است در خود جذب می‌کند. سپس م"ה در ب"ן فرود می‌آید تا بار دیگر پالایش کند. این پیوند م"ה و ب"ן همان اتحاد نام چهارحرفی (ה', Havayah) و نام אלקים (אלקים, Elokim)، یعنی مذکر و مؤنث، است.

והנה כתיב זכר ונקבה בראם¹¹ ויברך אתם¹² כו' ומבואר בזהר הטעם דקוב"ה [דקודשא בריך הוא] לא שרי באתר פגימא אלא באתר שלימא^{13, 14} כו'.

اکنون، نوشته شده است: «مذکر و مؤنث آفریدشان و آنان را برکت داد»، و الی آخر؛ و دلیل این امر در زوهر (זהר) توضیح داده شده است: قدوس متبارک (קב"ה / קודשא בריך הוא, Kudsha Brich Hu) در جایگاهی ناقص سکونت نمی‌کند، بلکه فقط در جایگاهی کامل، و الی آخر.

کتاب می‌گوید که ה' آنان را «مذکر و مؤنث» آفرید و سپس «برکت داد». زوهر توضیح می‌دهد که چرا: قدوس متبارک تنها در جایگاهی کامل قرار می‌گیرد؛ مذکر به تنهایی یا مؤنث به تنهایی، «جایگاهی ناقص» است.

והענין מפני שכאשר מתכללים ב' בחינות דו"נ [דכר ונוקבא] ע"כ מעוררים בחינת הגבוה מערך שניהם (וכענין החופה שנכנסים) [שנכנסים] בו חתן וכלה להיות שבאים שניהם דו"נ [דכר ונוקבא] ע"כ בא שם הגילוי גם מבחי' מקיפים כו').

نکته این است که هنگامی که دو مرتبه مذکر و مؤنث در یکدیگر گنجانده می‌شوند، از این‌رو مرتبه‌ای را برمی‌انگیزند که از اندازه هر دوی آن‌ها فراتر است؛ مانند سایبان عروسی (חופה, chuppah) که داماد و عروس به آن وارد می‌شوند؛ چون هر دو، مذکر و مؤنث، [به آنجا] می‌آیند، از این‌رو تجلی آنجا از مرتبه فراگیر [نورها] (מקיפים, makifim) نیز می‌آید، و الی آخر.

هنگامی که مذکر و مؤنث به هم می‌پیوندند، اتحادشان مرتبه‌ای را برمی‌انگیزد که فراتر از دسترس هر یک از آن‌هاست. پراتز سایبان عروسی را مثال می‌آورد: چون داماد و عروس با هم وارد آن می‌شوند، تجلی‌ای از مرتبه نورهای فراگیر نیز در آنجا پدیدار می‌شود.

והיינו ע"י שכאשר שם ב"ן [שם ב"ן] מברר בי"ע ואז מעלה אותם מ"ן [מ"ן נוקבין] לשם מ"ה [שם מ"ה] והוא נמשך לברר כו'.

یعنی از راه [این واقعیت] که هنگامی که نام ب"ן عوالم آفرینش (בריאה, Beriah)، صورت بخشی (יצירה, Yetzirah) و عمل (עשיה, Asiyah) را پالایش می کند، آن ها را به صورت م"ן (mayin nukvin [آب های مؤنث]) نزد نام م"ה بالا می برد؛ و آن [م"ה] فرود آورده می شود تا پالایش کند، و الی آخر.

روند چنین است: هنگامی که ب"ן عوالم فرودین را پالایش می کند، آنچه را پالایش کرده است به صورت م"ן، «آب های مؤنث»، بالا می برد. م"ן اصطلاحی در کابالا برای برانگیختگی از پایین است و نام م"ה را به پایین می کشاند تا پالایش را ادامه دهد.

ואח"כ כששניהם מתלבשים זה בזה בחי' יחוד הוי"ה אלהים אזי נמשך גם שם ע"ב [שם ע"ב] הנק' אהבה בתענוגים.

و پس از آن، هنگامی که آن دو در یکدیگر ملبّس می شوند، یعنی در مرتبه اتحاد ה' [و] אלקים، آن گاه نام ע"ב (Av) نیز فرود می آید؛ نامی که «عشق در لذتها» خوانده می شود.

هنگامی که م"ה و ب"ן در یکدیگر ملبّس می شوند، یعنی اتحاد ה' و אלקים، نام ע"ב، «عشق در لذتها»، نیز فرود می آید.

וזהו זכר ונקבה בראם. היינו ذکر שם מ"ה [שם מ"ה] ונוק' [ونוקבא] שם ב"ן [שם ב"ן] ואזי ויברך אתם המשכת החכמה שם ע"ב [שם ע"ב] הנק' ברוך כו'.

و این معنای «مذکر و مؤنث آفریدشان» است: یعنی مذکر، ذکر (dechar)، نام م"ה؛ و مؤنث (نوکبا, Nukva)، نام ب"ן. و آن گاه «آنان را برکت داد» یعنی فرودآوردن حکمت (חכמה, Chochmah)، نام ع"ב، که «برکت یافته» (ברוך, baruch) خوانده می شود، و الی آخر.

آیه چنین خوانده می شود: «مذکر» همان م"ה است و «مؤنث» همان ب"ן؛ و «آنان را برکت داد» یعنی فرودآوردن حکمت، نام ع"ب. حکمت «برکت یافته» خوانده می شود؛ پس برکت عبارت است از فرودآوردن حکمت بر این زوج متحد.

چرا ع"ב همان عشق در لذت هاست

10 והנה ידוע שגילוי אור א"ס דעתיקא קדישא הוא בבחינת החכמה דאצי' להיותה בתכלית הבטול. והנה עתיק הוא על דרך משל בחינת תענוג כו'.

اکنون معلوم است که ظهور نور بی پایان (اور אין سوف, Or Ein Sof) عתיקא קדישא (عتيقا كديشا, Atika Kadisha) [کهن مقدس] در مرتبه / جنبه (בחינה, bechinah) حکمت (חכמה, Chochmah) در عالم صدور (אצילות, Atzilus) است، زیرا [حکمت] در خودنفی گری کامل (ביטול, bittul) قرار دارد. و عתיק (عتيق, Atik) به عنوان تمثيل، مرتبه لذت (تענוג, taanug) است و مانند آن.

عتيقا كديشا، «کهن مقدس»، درونی ترین مرتبه تاج (כתר, Keser) است، و نور آن در حכמה اצילות آشکار می شود، زیرا حכמה کاملاً در حالت بیטول است و از این رو می تواند آنچه را فراتر از آن است دریافت کند. در اصطلاح بشری، عتيق (Atik) متناظر با لذت است.

וכמו שאנו רואים גם כן שגילוי התענוג הוא בחכמה כאשר יגיע לו השכלה חדשה מהמשכיל שזהו ענין גילוי החכמה ממקורה אז יתענג ענג נפלא כו'

چنان که همچنین می بینیم ظهور لذت در حכמה است: هنگامی که فهمی تازه از عقل به او می رسد، که همان ظهور حכמה از سرچشمه آن است، آن گاه از لذتی شگرف بهره مند می شود و مانند آن.

تمثيل انسانی چنین است: لذت در ذهن آشکار می شود. هنگامی که فهمی تازه از نیروی اندیشه به شخص می رسد - پرتوی از حکمت که از سرچشمه اش برمی آید - لذتی شگفت انگیز احساس می کند.

וכמו"כ [וכמו כן] גלוי אא"ס [اور אין سوف] ע"י [עתיק יומין] וא"א הוא בבחינת חכמה דאצי' שהוא שם ע"ב [שם ע"ב].

به همین ترتیب، ظهور نور بی پایان عתיק יומין (عتيق يومين, Atik Yomin) و אריך אנפין (אריך אנפין, Arich Anpin) در בחינה חכמה در عالم اצילות است، که همان نام ע"ב (שם ע"ב, Shem Av) است.

به همین ترتیب، نور عתיק יומין و אריך אנפין، که دو مرتبه کתר هستند، در حכמה اצילות آشکار می شود، و این همان نام ע"ב است.

ולכך נק' שם ע"ב [שם ע"ב] אהבה בתענוגים¹⁵ להיות שהוא גלוי תענוג עליון וזהו אהבה בתענוגים
דייקא כו':

ازاین رو نام ع"ב «عشق در لذتها» نامیده می شود، زیرا ظهور لذت برین است. و این [دلیل آن است که آن را] مشخصاً «عشق در لذتها» می نامند، و مانند آن.

از همین رو نام ع"ב «عشق در لذتها» نامیده می شود: جایگاه ظهور لذت برین است. بنابراین، واژه های «در لذتها» دقیقاً همین معنا را دارند.

بخش 6 • 111-13

کامی که می گوید «برای من، برای من»

11 וזהו חכלילי עינים מיין. ¹⁶ וארז"ל [ואמרו רבותינו זכרונם לברכה] חכלילי כל חיד הטועם אומר לי לי. ¹⁷ וי"ל [ויש לומר] כפל הלשון לי לי.

و این [معنای] «حכלילי عינים מיין (Chachlili einayim mi-yayin)» است («چشمانش از شراب سرخ است»). و حکمای ما، یادشان گرامی باد، گفتند: «حכלילی: هر کام (חיד, chech) که بجشد، می گوید: «برای من (לי, li)، برای من (لی)». اکنون، باید فهمید چرا عبارت «برای من، برای من» دو بار آمده است.

آیه می گوید چشمان یهودا (Yehudah, יהודה) از شراب سرخ است. تلمود واژه نامأنویس «حכלילی» را به صورت «חיד לי לי» می خواند: «کام: برای من، برای من»؛ یعنی هر کامی که آن را می چشد، می گوید: «برای من، برای من». آدمور هازاکن (ادمو"ר הזקן, Alter Rebbe) می پرسد چرا «برای من» دو بار گفته شده است.

אך הענין הוא שזהו ענין ב' עליות של ב' בחינות אה"ר [אהבה רבה] ואה"ע [ואהבת עולם] מ"ה [שם מ"ה] וב"ן [ושם ב"ן] בע"י [בעתיק יומין] וא"א כנ"ל מפני שהן עולים בבחינת שם ע"ב [שם ע"ב] ששם גילוי עתיק ואריך כו'.

اما مقصود این است که این، موضوع دو صعود دو مرتبه است: عشق عظیم (אהבה רבה, ahavah rabbah) و عشق عالم (אהבת عולם, ahavas olam)، یعنی م"ה (Mah) و ב"ן (Ban)، به עתיק יומין (Atik Yomin) و אריך אנפין (Arich Anpin)، چنان که پیش تر گفته شد؛ زیرا آنها به مرتبه نام ع"ב (Av) عروج می کنند؛ جایی که عתיק و אריך آشکار می شوند، و غیره.

دو «برای من» به دو صعود اشاره دارد: عشق عظیم (אהבה רבה)، یعنی م"ה، و عشق عالم (אהבת عולם)، یعنی ب"ן، که هر یک به عתיק یومין و אריך אנפין عروج می کنند. آنها با عروج به نام ع"ב (Av)، یعنی مرتبه حکمت (חכמה, Chochmah)، به این مراتب می رسند؛ جایی که عתיק و אריך آشکار می شوند.

12 וזהו חיד הטועם אומר לי לי¹⁸ פירוש חיד הטועם הוא בחינת חכמה דאצי' שנק' חיד¹⁹ שם מ"ה [שם מ"ה]

והוא בחינת טעמים שהם בשם ע"ב [שם ע"ב]²⁰

و این است [مقصود] «کام چشنده می‌گوید: «برای من، برای من»»: مقصود آن است که «کام چشنده» مرتبه حکمت (حכמה, Chochmah) در عالم صدور (אצילות, Atzilus) است که «کام» نامیده می‌شود؛ نام م"ה (Mah). این همان مرتبه نغمه‌های تلاوت و «چشایی‌ها» (טעמים, te'amim) است که در نام ע"ב (Av) قرار دارد.

«کام چشنده» همان حکمت عالم صدور است که در قبلا آن را «کام» می‌نامند. حکمت مرتبه טעמים (te'amim) است؛ واژه‌ای که هم به معنای «چشایی‌ها» و هم به معنای نغمه‌های تلاوت تورات است، و טעמים به نام ע"ב (Av) تعلق دارند. عبارت «نام م"ה» در اینجا پرسش‌برانگیز است، زیرا این گفتار (מאמר) در جای دیگر حکمت را با نام ע"ב یکی می‌داند؛ چاپ Kehot یادآور می‌شود که همه نسخه‌های چاپی همین‌گونه دارند.

כנודע שיש ד' בחי' טנת"א [טעמים נקודות תגין אותיות] כנגד ד' שמות ע"ב [שם ע"ב] ס"ג [שם ס"ג] מ"ה [שם מ"ה]

ב"ן [שם ב"ן] וחכמה דאצי' היא בחינת חיד הטועם היינו בחינת טעמים.

چنان‌که معروف است، چهار مرتبه טעמים (te'amim)، نקודות (nekudos؛ نشانه‌های حرکتی)، תגין (tagin؛ تاج‌های حروف) و אותיות (osiyos؛ حروف) وجود دارد که با چهار نام ע"ב (Av)، ס"ג (Sag)، מ"ה (Mah) و ב"ן (Ban) متناظرند. و حکمت عالم صدور همان مرتبه «کام چشنده» است، یعنی مرتبه טעמים (te'amim).

تورات مکتوب چهار مؤلفه دارد: טעמים (te'amim؛ نغمه‌های تلاوت)، נקודות (nekudos؛ نشانه‌های حرکتی)، תגין (tagin؛ تاج‌های حروف) و אותיות (osiyos؛ حروف). این چهار مؤلفه با چهار نام ע"ב (Av)، ס"ג (Sag)، מ"ה (Mah) و ב"ן (Ban) متناظرند؛ بنابراین טעמים، که نخستین این چهار مؤلفه است، همان حکمت، یعنی «کام چشنده»، است.

וכמו עד"מ כאשר יטעום האדם איזה מאכל הנערב ומתוק מתענג מזה כמו"כ [כמו כן] בבחי' טעמים

דחכמה יש שם גילוי עתיק כו'.²¹

همان‌گونه که، برای مثال، هنگامی که شخصی غذایی خوش‌طعم و شیرین را می‌چشد، از آن لذت می‌برد، به همین ترتیب، در مرتبه טעמים (te'amim) حکمت، تجلی عתיק (Atik؛ مرتبه متعالی قدیم) وجود دارد و الی آخر.

همان‌طور که چشیدن غذای شیرین به انسان لذت می‌بخشد، «چشایی‌های» حکمت نیز حامل تجلی عתיק (Atik)، لذت برتر، هستند.

וזהו חיד הטועם בחי' ע"ב [שם ע"ב] חכמה אומר לי לי הוא בחי' עליות אה"ר [אהבה רבה] ואה"ע [ואהבת עולם].

و این است [مقصود] «کام چشنده»، مرتبة ع"ב (Av)، یعنی حکمت، میگوید: «برای من، برای من»: این مرتبة صعود عشق عظیم (אהבה רבה, ahavah rabbah) و عشقِ عالم (אהבת עולם, ahavas olam) است.

اکنون عبارت تلمود چنین معنا می‌شود: کام چشنده، یعنی حکمت، نام ع"ב (Av)، میگوید «برای من، برای من»، زیرا هر دو عشق به سوی آن صعود می‌کنند.

13 והנה חכלילי עינים²² הם מיין. כי הנה ע"י שנכנס יין יינה של תורה יצא סוד.

اکنون، چشمانِ سرخ (حכלילי עינים, chachlili einayim) «از شراب» هستند. زیرا از راه «داخل شدن شراب» – شرابِ تورات – «رازی بیرون می‌آید».

آیه می‌گوید چشمان «از شراب» سرخ‌اند، و آلتِ ربه (ادم"ר הזקן) این را با گفته «چون شراب داخل شود، رازی بیرون می‌آید» توضیح می‌دهد. شراب در اینجا شرابِ تورات است که آنچه را در جان نهفته است آشکار می‌سازد.

פי' סוד היינו אה"ר [אהבה רבה] המסותרת שתצא מההעלם אל הגילוי להיות התלבשות אה"ר [אהבה רבה] מ"ה [שם מ"ה] באה"ע [באהבת עולם] ב"ן [שם ב"ן]. ועי"ז שניהם עולים ונכללים בחכמה. וזהו חכלילי כו' מיין.

مراد از «راز»، عشقِ عظیمِ نهفته (אהבה רבה, ahavah rabbah) است که باید از نهان‌بودگی به آشکاری درآید، تا عشقِ عظیمِ م"ה (Mah) در عشقِ عالم (אהבת עולם) ب"ן (Ban) ملبس شود. از این راه، آن دو هر دو برمی‌خیزند و در حکمت (חכמה, Chochmah) گنجانده می‌شوند. و این است [معناي] «حכלילي» و مانند آن، «از شراب».

«راز» همان عشقِ عظیمِ نهفته است که تورات آن را از نهان‌بودگی بیرون می‌آورد تا در عشقِ عالم (אהבת עולם) ملبس گردد: م"ה در ب"ן. با پیوند یافتن به این صورت، هر دو عشق بالا می‌روند و در حکمت گنجانده می‌شوند؛ از همین رو چشمانِ سرخ «از شراب» هستند.

פי' מה שחיד הטועם אומר לי לי העלייה דמ"ה [דשם מ"ה] וב"ן [ושם ב"ן] בע"ב [בשם ע"ב] זהו מיין שע"י²³ שנכנס יינה ש"ת [של תורה] יצא סוד התלבשות מ"ה [שם מ"ה] בב"ן [בשם ב"ן] ועי"ז מעוררים שם ע"ב [שם ע"ב] להיות חיד הטועם כו'.

یعنی: آنچه «کام چشنده می‌گوید: «برای من، برای من» – بالا رفتنِ م"ה و ب"ן به ع"ب (Av) – همان «از شراب» است؛ زیرا با داخل شدنِ شرابِ تورات، «رازی بیرون می‌آید»: ملبس شدنِ م"ה در ب"ן؛ و از این راه، نامِ ع"ب برانگیخته می‌شود تا «کام چشنده» باشد، و مانند آن.

پس «برای من، برای من» که کام چشنده می‌گوید، یعنی بالا رفتنِ م"ה و ب"ן به ع"ب، از شراب است. شرابِ تورات راز را بیرون می‌آورد – ملبس شدنِ م"ה در ب"ן – و این نامِ ع"ب را برمی‌انگیزد تا کام چشنده باشد.

שבת ו سرخی و سفیدی چشمها

14 והנה בחי' גילוי זה דשם ע"ב [שם ע"ב] הוא בשבת שהוא ענין מוחין דאבא. והיינו גילוי והמשכת ענג

העליון בחי' עתיקא קדישא בבחי' החכמה.

اکنون، مرتبه این تجلی نام ع"ב (Av) در شبات (שבת, Shabbos) است؛ و این همان قوای عقلانی (מוחין, mochin) پدر (אבא, Abba)، یعنی حکمت (חכמה, Chochmah)، است. مقصود آن است که لذت برین، یعنی مرتبه عتیق مقدس (עתיקא קדישא, Atika Kadisha)، در مرتبه חכמה تجلی یابد و فرود آورده شود.

این تجلی نام ع"ב در شبات رخ می‌دهد؛ در این زمان قوای عقلانی אבא، یعنی חכמה، در کار است. در شبات، لذت برین عתיקא קדישא به חכמה فرود آورده می‌شود.

וכמ"ש וקראת לשבת ענג²³ להמשיך ולקרוא הענג בחכמה כו'. וכמ"ש במ"א ע"פ מארז"ל [מאמר רבותינו זכرونם לברכה] כל האומר ויכלו²⁴ בשבת כאלו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית כו'.

چنان‌که نوشته شده است: «و شبات را لذت خواهی خواند»؛ یعنی لذت را به חכמה فرود آورند و آن را در حכמה بخوانند، و غیره. همچنین در جای دیگری، درباره گفته حکیمان ما، یادشان مبارک، چنین آمده است: «هر کس در شبات وיכלו (Vayechulu؛ «پس به پایان رسیدند») را بگوید، گویی در کار آفرینش با قدوس متبارک (קב"ה / קודשא בריך הוא, Kudsha Brich Hu) شریک شده است»، و غیره.

اشعیا شبات را «لذت» می‌خواند، و אדמו"ר הזקן عبارت «خواهی خواند» را چنین می‌فهمد که لذت را به חכמה فرامی‌خوانند. او همچنین تعلیم تلمودی را می‌آورد که در جای دیگری شرح داده شده است: هر کس در شبات وיכלו، بند مربوط به پایان آفرینش، را بگوید، گویی در آفرینش با ה' شریک شده است.

וזهو ג"כ כל כוונת האכילה בשבת להמשיך בחי' עתיק בחכמה כו'. אך הנה ארז"ל [אמרו רבותינו זכرونם לברכה] מי שטרח בע"ש²⁵ [בערב שבת] יאכל בשבת.

این نیز مقصود تمام خوردن در شبات است: فرودآوردن مرتبه عتیق [لذت] (עתיק, Atik) به חכמה، و غیره. اما حکیمان ما، یادشان مبارک، گفته‌اند: «هر که در آستانه شبات کوشش کرده باشد، در شبات خواهد خورد.»

خوردن در شبات نیز همین مقصود را دارد: فرودآوردن عتیق، یعنی لذت، به חכמה. اما حکیمان گفته‌اند که آدمی تنها در صورتی در شبات می‌خورد که در آستانه شبات کوشش کرده باشد؛ لذت وابسته به تلاش پیشین است.

וזהו חכלילי עינים²⁶ כו'. פי' כי יש ב' בחי' בעינים הא' האדמומית והזהרורית שבעינים. והב' חוורי דעינא.

و این [معناي] «حکللی عینیم» (Chachlili einayim؛ «چشمان سرخ»)، و غیره، است. توضیح این است که چشم‌ها دو جنبه دارند: نخست، سرخی و درخشندگی چشم‌ها؛ و دوم، سفیدی چشم.

آن کوشش همان چیزی است که سرخی چشم‌ها بر آن دلالت دارد. چشم‌ها دو جنبه دارند: درخشندگی سرخ و سفیدی؛ و بند بعدی هر یک را شرح می‌دهد.

15 והנה ענין האדמומית הוא בחי' ההתלהבו' ורשפי אש לאסתכלא ביקרא דמלכא כמ"ש הסבי עיניך מנגדי²⁷ כו' دאינון מוקדין ליה בשלהובין²⁸ דרחימותא כנודע.

و اکنون، سرخی چشم مرتبه‌ای از شور و شعله‌های آتش است؛ «نگریستن به جلال پادشاه»، چنان‌که نوشته شده است: «چشمانت را از من برگردان»، و غیره؛ زیرا آنان او را با شعله‌های عشق به آتش می‌کشد، چنان‌که معروف است.

سرخی چشم‌ها نماد شور و «شعله‌های آتش» است؛ اشتیاق سوزانی برای «نگریستن به جلال پادشاه». زوهر آیه «چشمانت را از من برگردان» را چنین می‌خواند که این چشم‌ها او را با شعله‌های عشق به آتش می‌کشد.

וכמו"כ [וכמו כן] הנה מבואר באדרא²⁹ רבה כד ז"א מסתכל במצחא דאריך מקבל ש"ע [ש"ע (370)]
נהורין³⁰ ובפנים ק"נ נהורין^{31, 32, 33} כמה שכתוב כי יקרא ק"ן צפור³⁴ לפניך כו'.

و به همین ترتیب، در ادرا ربا (آدرآ رבה) توضیح داده شده است که هنگامی که صفات عاطفی (ז"א / זעיר אנפין، Z'eir Anpin) به پیشانی آריך [انفین] (Arich [Anpin]) می‌نگرد، ۳۷۰ نور دریافت می‌کند و در چهره (פנים، panim)، ۱۵۰ نور؛ چنان‌که نوشته شده است: «اگر آشیانه پرنده‌ای (קן، kan؛ ۱۵۰) پیش رویت (לפניך، lefanecha) اتفاق افتد»، و غیره.

ادرا ربا، بخشی از زوهر، همین موضوع را در عوالم بالا توصیف می‌کند: وقتی زئیر انپین به پیشانی آריך انپین می‌نگرد، ۳۷۰ نور و در چهره ۱۵۰ نور دریافت می‌کند. عدد ۱۵۰ در آیه «اگر آشیانه پرنده‌ای (קן، kan) پیش رویت (לפניך، lefanecha) اتفاق افتد» نهفته است، زیرا ارزش عددی حروف kan برابر ۱۵۰ است و lefanecha، یعنی «پیش رویت»، از واژه panim، یعنی «چهره»، می‌آید.

והענין דהנה א"א שהוא הכתר הוא בחי' התחתונה שבמאציל וז"א הוא מקור לעלמין דבי"ע שלכך ז"א נק' עולם כמ"ש עולם חסד יבנה ³⁵ כו'.

נכתה אין است که **אריך אנפין**، که همان تاج (Keser, כתר) است، پایین‌ترین مرتبهٔ مبدأ افاضه است؛ و زئیر انپین سرچشمهٔ سه عالم است: عالم آفرینش (ברیאה, Beriah)، عالم صورت‌بخشی (יצירה, Yetzirah) و عالم عمل (עשיה, Asiyah). به همین دلیل زئیر انپین «جهان» (عולם, olam) نامیده می‌شود، چنان‌که نوشته شده است: «جهان به مهر بنا می‌شود»، و غیره.

אריך אנפין، یعنی تاج، پایین‌ترین مرتبهٔ خود مبدأ افاضه است و هنوز بخشی از سرچشمه است، نه از آنچه افاضه شده است؛ حال آنکه زئیر انپین سرچشمهٔ سه عالم فرودین است. به همین دلیل زئیر انپین olam، «جهان»، نامیده می‌شود؛ چنان‌که در آیه آمده است: «جهان به مهر بنا می‌شود».

ולכך הז"א מתלהב ליכלל למעלה באוא"ס [באור אין סוף] בחי' א"א כו' (וכן עבודת האדם למטה לאסתכלא ביקרא דמלכא עיני תמיד אל ³⁶ ה' והיינו ההתלהבות ממטלמ"ע [ממטה למעלה] שהוא ע"י העינים דוקא)

ازاین‌رو زئیر انپین مشتعل است تا در بالا در نور بی‌پایان (אור אין סוף, Or Ein Sof)، یعنی مرتبهٔ **אריך אנפין**، مندرج شود، و غیره. (و به همین ترتیب، خدمت انسان در پایین برای «نگریستن به جلال پادشاه» است: «چشمانم پیوسته به سوی ה' است»؛ یعنی شور و حرارتی که از پایین به بالا برمی‌خیزد و به‌طور خاص از راه چشم‌هاست.)

از آنجا که زئیر انپین «جهان» است، اشتیاق دارد تا در نور بی‌پایان **אריך אנפין** جذب شود. عبارت داخل پرانتز نمونهٔ انسانی این موضوع را می‌آورد: خدمت انسان برای «نگریستن به جلال پادشاه» و «چشمانم پیوسته به سوی ה' است»، شور و حرارتی است که از پایین به بالا برمی‌خیزد و به‌طور خاص از راه چشم‌ها پدید می‌آید.

והיינו האדמומית שבעינים שמורה על ענין ההתלהבות ורשפי אש כו'. וע"י ההסתכלות ז"א בבחי' התלהבות נמשך אח"כ השפע מא"א [מאריך אנפין] לז"א.

و این همان سرخی چشم‌هاست که بر شور و شعله‌های آتش دلالت می‌کند، و غیره. و از راه نگریستن زئیر انپین در حالت شور و حرارت، پس از آن جریان فیض از **אריך אנפין** به زئیر انپین فرود می‌آید.

این شور و حرارت همان سرخی چشم‌هاست. چون زئیر انپین با این شور و حرارت به بالا می‌نگرد، پس از آن جریانی از نور از **אריך אנפין** به سوی آن فرود می‌آید.

וכמ"ש עין ה' אל יראיו³⁷ כו' (והיינו מפני שהקדים תחלה עיני תמיד אל ה' והוא התלהבות ממטלמ"ע [ממטה למעלה]). וזהו מי שטרח בערב שבת³⁸ כו'. עי"ז נמשך אח"כ אור השפע מלמעלה למטה להיות עין ה' כו').

چنانکه نوشته شده است: «چشم ه' به سوی کسانی است که از او هیبت دارند»، و غیره. (یعنی از آنرو که او نخست با «چشمانم پیوسته به سوی ه' است» آغاز کرد؛ و این، شور و حرارتی است که از پایین به بالا برمی‌خیزد. و این همان «کسی است که در شامگاه شب‌ات تلاش کرد»، و غیره. از این راه، پس از آن نور فیض از بالا به پایین فرود می‌آید تا «چشم ه'» باشد، و غیره.)

مقصود از «چشم ه' به سوی کسانی است که از او هیبت دارند» این است که چشم ه' به سوی انسان روی می‌آورد، زیرا او نخست چشم‌هایش را به سوی او گردانده است. این همان تلاش شامگاه شب‌ات است که به بهره‌مندی از غذای شب‌ات می‌انجامد؛ و از این راه، نور از بالا فرود می‌آید.

وזהו ענין ש"ע [ש"ע (370)] נהורין או ק"ן נהורין דמקבל ז"א מא"א [מאריך אנפין] היינו השפע מלמעלה כו' שהוא בחי' עינא דאיהו חוור כמ"ש באד"ר [באדרא רבא] (דקכ"ט ב' ובדף קל"ו ב')³⁹ ואתסחן בחד חוורא דעינא טבא^{40, 41} כו'.

و این همان موضوع ۳۷۰ نور یا ۱۵۰ نوری است که ژئیر انپین از اריך انפین دریافت می‌کند؛ یعنی فیضی که از بالا می‌آید، و غیره، که مرتبه چشم سفید است؛ چنانکه در ادرا ربا (برگ ۱۲۹ ب و برگ ۱۳۶ ب) آمده است: «و در سپیدی یگانه چشم نیک شسته می‌شوند»، و غیره.

۳۷۰ یا ۱۵۰ نوری که ژئیر انپین دریافت می‌کند، همان فیضی است که از بالا می‌آید؛ سپیدی چشم. چنانکه ادرا ربا می‌گوید، چشم‌های ژئیر انپین در سپیدی «چشم نیک» شسته می‌شوند؛ یعنی چشم اריך انپین.

והנה הראיה היא בחי' חיצוניות משא"כ שארי כחות כמו כח החכמה או המדות כו'

اکنون، بینایی مرتبه بُعد بیرونی (חיצוניות, chitzoniyyus) است؛ اما قوای دیگر چنین نیستند، مانند نیروی حکمت (חכמה, Chochmah) یا صفات عاطفی (مדות, middos)، و غیره.

بینایی قوه‌ای بیرونی است؛ برخلاف حکمت یا عواطف، آنچه را می‌بند به درون انسان وارد نمی‌کند.

והענין כי להיות מסתכל במצחא דא"א ולקבל אח"כ גילוי האור משם א"א לקבל רק ע"י ראייה שהיא מבחוץ שאינה נכנסת לפנים.

دلیل این است: از آنجا که [صفات عاطفی (ז"א / זעیر אנפין, Z'eir Anpin)] به پیشانی آریخ آپین (اریך אנפין, Arich Anpin) می‌نگرد و سپس تجلی نور را از آنجا دریافت می‌کند، دریافت آن جز از راه بینایی ممکن نیست؛ بینایی‌ای که از بیرون است و به درون راه نمی‌یابد.

دلیل پیوند با آریخ آپین از راه بینایی این است: ز"א / זעיר אנפין به پیشانی آریך אנפין می‌نگرد و از آنجا نور دریافت می‌کند؛ و نوری که از چنان مرتبه بلندی است، تنها از راه بینایی دریافت می‌شود؛ بینایی‌ای که بیرون می‌ماند و به درون وارد نمی‌شود. آنچه فراتر از قوای درونی یک موجود است، دیده می‌شود، هرچند نمی‌توان آن را در خود جای داد.

بخش 8 • 161-18

سفیدی دندان‌ها: پالایش و رشد

16 ולבן שיניים⁴² הנה השינים מבררים כו'. והוא בחי' עבור בבטן אימא כמשל מדות שבשכל לראות בעין השכל מהות המדות ולדקדק ולפשפש בהן אם יש בהן תערוכת כו'. וזהו בבטן אימא כו'.

«و سفیدی دندان‌ها»: اکنون، دندان‌ها پالایش می‌کنند و الی آخر. و این مرتبه دوران جنینی (עיבור, ibbur) در رحم اِما (ایمما, Imma [مادر]) (فهم (بینה, Binah)) است؛ مانند تمثیل صفات عاطفی (مדות, middos) درون عقل: اینکه با چشم عقل، ماهیت صفات عاطفی را ببیند و آنها را واری و موشکافی کند [تا ببیند] آیا آمیزه‌ای در آنها هست یا نه و الی آخر. و این همان «در رحم اِما» است و الی آخر.

نیمه دوم آیه، «سفیدی دندان‌ها»، به پالایش مربوط است؛ زیرا دندان‌ها غذا را خرد می‌کنند و اجزای آن را از هم جدا می‌سازند. در نفس، این مانند دوران جنینی عواطف درون عقل است، «در رحم اِما» (فهم): ذهن به عواطف می‌نگرد و آنها را با دقت واری می‌کند تا ببیند آیا چیزی بیگانه با آنها آمیخته است یا نه.

17 ולמעלה בז"א תלת כלילן גו תלת כו' ומה שנתברר נעשה אצ"י ואלקות והפסולת נדחה לחוץ כו' וכן עד رום המעלות כו'

و در بالا، در صفات عاطفی (ز"א / زعیر אנפין, Z'eir Anpin)، [وجود دارد] «سه درون سه گنجانده شده‌اند» و غیره؛ و آنچه پالوده شده، عالم صدور (اتزیلوت, Atzilus) و الوهیت می‌شود، و مواد زائد به بیرون رانده می‌شوند و غیره. و همین‌طور تا بلندترین مراتب و غیره.

در بالا، در Z'eir Anpin، حالت آبستنی همان حالتی است که «سه درون سه گنجانده شده‌اند» نام دارد؛ در آن، شش صفت عاطفی درهم‌تاخوردده‌اند، به‌گونه‌ای که سه صفت درون سه صفت دیگر جای گرفته‌اند. در این مرحله، آنچه پالوده می‌شود بخشی از Atzilus و الوهیت می‌گردد، مواد زائد رانده می‌شوند و همین فرایند تا بالاترین مراتب ادامه می‌یابد.

ואח"כ נעשה הגדלה בחלב שלאחר הלידה והגדלה זו שנמשך אור וחיות שיהיו המדות מאירים וברורים כו'.

ו פס از آن، به واسطه شیر که پس از تولد می آید، رشد صورت می گیرد؛ و این رشد عبارت است از آنکه نور و نیروی حیات (חיות، chayus) به پایین کشیده می شوند تا صفات عاطفی (מדות، middos) نورانی و روشن شوند و غیره.

پس از تولد، رشد از راه شیر خوردن، از طریق شیر، آغاز می شود. نور و نیروی حیات به درون عواطف کشیده می شوند تا بدرخشند و روشن شوند.

18 וזהו ולבן שינים⁴³ שהשינים עצמם נעשים לבנים מכח החלב שבשעת הבירור עדיין אינם לבנים מאחר שעוסק לראות ולפשפש כו'.

و این [مقصود از] «و سپیدی دندان‌ها»: خود دندان‌ها به نیروی شیر سپید می شوند؛ زیرا هنگام تصفیه هنوز سپید نیستند، چون شخص سرگرم دیدن و واریسی کردن است و جز اینها.

اکنون «سپیدی دندان‌ها» توضیح داده می شود: دندان‌ها به واسطه شیر سپید می شوند. تا وقتی هنوز در حال تصفیه اند و دیدن و واریسی کردن ادامه دارد، سپید نشده اند.

وهוא בחינת קטנות משא"כ לבן שינים שנעשו לבנים ומאירים כו'. שיש בירור אחר בירור כו'

و این مرتبه کوچکی (קטנות، katnus) است؛ اما «سپیدی دندان‌ها» چنین نیست، زیرا [دندان‌ها] سپید و درخشان شده اند و جز اینها؛ چراکه تصفیه ای پس از تصفیه دیگر وجود دارد و جز اینها.

مرحله تصفیه، katnus، یعنی «کوچکی»، حالت ناپخته است. دندان‌های سپید نمایانگر مرحله ای دیرترند، هنگامی که صفات عاطفی سپید و نورانی شده اند؛ تصفیه ای فراتر از تصفیه نخستین.

והכל הוא ע"י פותח את ידיך הוא בחי' י"ג ת"ד [תיקוני דיקנא] שהם יודי"ן ווי"ן⁴⁴ שערות וגומות שאבא יונק ממצל הח' ⁴⁵ נוצר אותיות רצון⁴⁶ כו'

و همه اینها از طریق «دستت را می‌گشایی» است: این مرتبه سیزده آرایه (תיקונים, tikkunim) ریش است که از یودها (יודי"ן, yuds) و واوها (ווי"ן, vavs), موها و فولیکول‌های مو تشکیل شده‌اند؛ زیرا پدر (אבא, Abba), یعنی حکمت (חכמה, Chochmah), از مجرای فیض هشتم (מזל, mazal), نوتسر (נוצר, notzer), نیرو می‌گیرد؛ [که] حروفش [همان حروف] اراده (רצון, ratzon) است و جز اینها.

همه اینها از «دستت را می‌گشایی» سرچشمه می‌گیرد؛ واژه «دستت» در این عبارت به صورت «یودهای تو» خوانده می‌شود. این اشاره به سیزده آرایه ریش چهره دراز (אריך אנפין, Arich Anpin) دارد؛ تصویری که در زوهار (Zohar) برای سیزده مجرای رحمت به کار رفته که از تاج (כתר, Kether) جاری می‌شوند. هر یک مزال نامیده می‌شود؛ این واژه از מוּזַל (nozel, «جاری‌شونده») گرفته شده است. آنها از یودها و واوها ساخته شده‌اند: فولیکول‌های مو و موهایی که از آنها می‌رویند. پدر، یعنی حکمت، از هشتمین آنها نیرو می‌گیرد؛ این مزال «نوتسر» نام دارد، یعنی «[او] مهر را نگاه می‌دارد»، و حروف آن واژه «اراده» را نیز می‌سازند.

ועי"ז נעשה רצון גם לכל חי כו' והוא ע"י התו' אבא שממשיך אור אבא על נפשו ואבא יונק ממצל הח' כנ"ל ומתגלה בתוכה רצון שלמעלה מעלה כו'

و از این طریق، اراده همچنین برای «هر زنده‌ای» پدید می‌آید و جز اینها. و این از طریق تורה است، یعنی پدر: شخص نور پدر را بر نفس خود جاری می‌کند؛ و پدر، چنان‌که پیش‌تر گفته شد، از مزال هشتم نیرو می‌گیرد، و در درون آن [نفس] اراده‌ای که بسیار بسیار برتر است آشکار می‌شود و جز اینها.

از این طریق، اراده – چنان‌که پایان آیه می‌گوید – «برای هر زنده‌ای» فرود می‌آید. این امر از طریق تורה رخ می‌دهد که همان پدر است: کسی که تורה می‌آموزد، نور پدر را بر نفس خود جاری می‌کند؛ و چون پدر از مزال هشتم نیرو می‌گیرد، اراده‌ای از مرتبه‌ای بسیار برتر در درون نفس آشکار می‌شود.

ומשל יודי"ן ווי"ן כי היו"ד הוא צמצום האור בעור הפנים המכסה ואינו יוצא אלא דרך גומא. והוא"ו הוא המשכת השערות כו' וד"ל [ודי למבין]:

و تمثیل یودها و واوها چنین است: یود، انقباض (צמצום, tzimtzum) نور در پوست صورت است؛ پوستی که آن را می‌پوشاند، به گونه‌ای که نور تنها از یک فولیکول مو بیرون می‌آید. و واو، امتداد موهاست و جز اینها. و همین برای آن‌که می‌فهمد بس است.

یودها و واوها تصویری برگرفته از صورت‌اند: یود همان نوری است که زیر پوست نگه داشته شده؛ پوستی که آن را می‌پوشاند و تنها از یک فولیکول بیرون می‌گذارد. واو نیز مویی است که از آن بیرون می‌آید. متن با این عبارت پایان می‌یابد: «برای آن‌که می‌فهمد بس است.»

در کار بندگی

מאמר در پس خود را از این گفته می‌گیرد: «آن‌که در آستانه **שבת** زحمت کشید، در **שבת** خواهد خورد». شور و حرارتِ خودِ انسان، یعنی «چشمانم همواره متوجه **ה'** است» – و در اینجا منظور نام چهارحرفی (**ה'**, Havayah) است – چیزی است که «چشم **ה'**» را فرود می‌آورد؛ یعنی نور از بالا و لذتِ **שבת** را. عشقی که در دعا، از راه تأمل در جهان برانگیخته می‌شود، واقعی است؛ اما ضدی دارد، از این‌رو انسان می‌تواند پس از دعا به امور دنیوی روی آورد. شرابِ تورات **אהבה רבה** پنهانِ روح را برمی‌انگیزد و آن را با آن عشق یکی می‌کند؛ و این دو در کنار هم عشق در لذت‌ها را فرود می‌آورند. انسان از راه تورات، نورِ **אבא** (Abba؛ پدر) را نیز بر روح خود فرود می‌آورد، تا اراده‌ای از جایگاهی بسیار فراتر در آن آشکار شود.

پرسش‌هایی برای گفت‌وگو

1. چرا **אהבת עולם** ضدی دارد، به گونه‌ای که انسان می‌تواند پس از دعا به امور دنیوی روی آورد، حال آنکه **אהבה רבה** چنین ضدی ندارد؟
2. اگر عشق در لذت‌ها هرگز در عشق‌های فروتر جای نمی‌گیرد، چگونه اتحادِ **אהבה רבה** و **אהבת עולם** می‌تواند آن را فرود آورد؟ سایبان ازدواج چه چیزی به این توضیح می‌افزاید؟
3. چرا **חכמה** «کامی که می‌چشد» نامیده می‌شود، و لذت حاصل از بینشی تازه چگونه آنچه را در آنجا آشکار می‌شود نشان می‌دهد؟
4. کوشش پیش از **שבת** چه نسبتی با سرخی و سفیدی چشم‌ها، و با «چشمانم همواره متوجه **ה'** است» و «چشم **ה'** به سوی کسانی است که از او هیبت دارند» دارد؟
5. چرا باید نورِ **אריך אפים** از راه دیدن، که قوه‌ای بیرونی است، دریافت شود، نه از راه ذهن یا عواطف؟

יادداشت‌ها

بند 1

1 ביאור על הנ"ל

این یادداشت ثبت می‌کند که تحریر دیگری (הנחה, hanachah) از این شرح در آنجا چاپ شده است، تا خواننده بتواند ضبط دیگری از همین تعلیم را با آن مقایسه کند.

یادداشت کھوت

הנחה אחרת בסה"מ תקס"ה ע' קסז. בלקו"ת חקת סו, ב מציין לביאור זה בענין ב' אהבות אהבת עולם ואהבה רבה הבאה מלמעלה.

بند 2

2 חכלילי

برکت یعقوب (יעקב) به יהודה (יהודה): «چشمانش از شراب سرخ‌فام (**חכלילי**, chachlili) است و دندان‌هایش از شیر سپید.» این همان آیه‌ای است که مامار پيشين آن را شرح داد و این مامار بیشتر توضیح می‌دهد.

Genesis 49:12 **בראשית מ"ט:יב**

חַכְלִילִי עֵינָיו מַיִן וּלְפִי-שָׁנִים מִחֶלֶב:

His eyes shall be red with wine, And his teeth white with milk.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

3 ולכו שברו בלוא כסף

اشعيا همهٔ تشنگان را فرامی‌خواند که به‌سوی آب بیایند و شراب و شیر را «بی‌پول و بی‌پا» بخرند. آلتز ربه (**אדמו"ר הזקן**) به این آیه استناد می‌کند تا نشان دهد که تورات هم شراب نامیده می‌شود و هم شیر.

Isaiah 55:1 **ישעיהו נ"ה:א**

הוֹי כָּל־צֹמָא לָכוּ לַמַּיִם וְאֶשֶׁר אֵין־לוֹ כֶּסֶף לָכוּ שִׁבְרוּ וְאָכְלוּ וּלְכוּ שִׁבְרוּ בְּלֹא־כֶסֶף וּבְלֹא מַחִיר יֵין וְחֶלֶב:

Ho, every one that thirsteth, come ye for water, And he that hath no money; Come ye, buy, and eat; Yea, come, buy wine and milk Without money and without price

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

יادداشت کھوت

ישע"י נה, א.

4 אהבה בתענוגים

در غزل غزل‌ها (**שיר השירים**)، محبوب عروسش را می‌ستاید: «چه زیبا هستی و چه دلپذیر؛ عشق در لذت‌ها.» مامار عبارت «عشق در لذت‌ها» را نام عالی‌ترین عشق می‌گیرد؛ عشقی برتر از عشق بزرگ (**אהבה רבה**, ahavah rabbah) و عشق جاودان (**אהבת עולם**, ahavas olam).

Song of Songs 7:7 **שיר השירים ז:ז**

מַה־יָּפִית וּמַה־נְּעִמָּת אֶהְבָּה בְּתַעֲנוּגִים:

How fair and how pleasant art thou, O love, for delights

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

5 ביאור על הנ"ל

یادداشت Kehot به جایی ارجاع می‌دهد که این موضوع در آنجا بیشتر توضیح داده شده است: Maamarei Admur HaZaken 5565.

یادداشت کھوت

הנחה אחרת בסה"מ תקס"ה ע' קסז. בלקו"ת חקת סו, ב מציין לביאור זה בענין ב' אהבות אהבת עולם ואהבה רבה הבאה מלמעלה.

بند 4

6 וכמ"ש בזוהר

یادداشت کھوت به این بخش از זוהار (**זהר**) دربارهٔ جانور عظیمی ارجاع می‌دهد که هزار کوه را می‌بلعد. آلتز ربه (**אדמו"ר הזקן**) این جانور را **בהמה** (behemah) می‌خواند و آن را، که ارزش عددی‌اش برابر با **ב"ן** (Ban) است، فرمانروایی (**מלכות**, Malchus) در عالم صدور (**אצילות**, Atzilus) می‌داند؛ فرمانروایی‌ای که آنچه را در عوالم فرودین است در خود می‌گیرد و پالایش می‌کند.

Zohar I, 18b **זוה"א יח, ב**

یادداشت کھوت

ראה זוה"א יח, ב. ר"ז סע"א.

7

אלף טורין דאכלה בהמה רבה ושתית לון בגמיעא חדא

مأخذ دومی که یادداشت کھوت (در پایین صفحه) برای جانوری ذکر می‌کند که هزار کوه را می‌خورد و آن‌ها را با یک جرعه می‌نوشد؛ اینجا این مطلب به‌منزلهٔ پالایشی دانسته می‌شود که **מלכות** در **אצילות** انجام می‌دهد.

Zohar, Vayechi 16:109–17:120 **ספר הזהר, ויחי ט"ז:ק"ט-י"ז:ק"כ**

بند 6

8 חיר שם מ"ה

ارجاعات Kehot برای این کلمات (یادداشتش در پایین آمده است).

یادداشت کھوت

כ"ה בכל הדפוסים. וצ"ע.

9

להיות שאה"ע

اور هاتورا (**אור התורה**) مجموعهٔ **מאמרیم** (maamarim) دربارهٔ تورات است که تسماخ تسدک (**הצמח צדק**) گردآوری کرده است. این یادداشت در آن‌جا، در پاراشای پینحاس، ذیل این کلمات اشاره می‌کند که **אהבת עולם** ضدی از جنس «این در برابر آن» دارد.

یادداشت کھوت

ראה אוה"ת פ' פנחס ע' א'קנז.

10 לעומת זה

כתב Kohélet (**קהלת**) می‌گوید که **ה'** «این را در برابر آن» آفرید و هر چیز را در کنار همتای خود نهاد. آلتز ربه (**אדמו"ר הזקן**) این سخن را بر عشق برخاسته از عالم (**אהבת עולם**, ahavas olam) تطبیق می‌کند: از آنجا که این عشق از راه عالم پدید می‌آید، عالم می‌تواند کششی در جهت مخالف پدید آورد؛ اما عشق عظیم (**אהבה רבה**, ahavah rabbah) چنین همتایی ندارد.

Ecclesiastes 7:14 **קהלת ז:יד**

בְּיוֹם טוֹבָה הִנֵּה הַטּוֹב וּבְיוֹם רָעָה רָאָה גַּם אֶת־זֶה לְעַמְתּוֹ זֶה עֲשָׂה הָאֱלֹהִים עַל־דִּבְרַת שְׁלֹא יִמָּצֵא הָאָדָם אַחֲרָיו מֵאַחֲמָה:

In the day of prosperity be joyful, and in the day of adversity consider; G-d hath made even the one as well as the other, to the end that man should find nothing after him

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

How fair and how pleasant art thou, O love, for delights
Miqrā according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

11

16 חכלילי עינים מרין

يعقوب (يعقوب) يهودا (يهודה) را چنین برکت می‌دهد: «چشمانش از شراب سرخ است و دندان‌هایش از شیر سپید»؛ روشن است که زمین او چنان از تاکستان‌ها و چراگاه‌ها پربرکت خواهد بود که شراب و شیر فراوان باشد. این گفتار (ماامار, maamar) اکنون نیمهٔ نخست آیه را توضیح می‌دهد.

Genesis 49:12 برآشית מ"ט:י"ב

חכלילי עינים מרין ולבן שנים מחלב:

His eyes shall be red with wine, And his teeth white with milk

Miqrā according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

17 חכלילי כל חיד הטועם אומר לי לי

تلمود در شرح فراوانی سرزمین اسرائیل، واژهٔ **حכלילی** (chachlili) [سرخ‌فام] را چنین می‌خواند: **חיד לי לי** (chech li li): «هر کامی که آن را بچشد، می‌گوید: «برای من، برای من.»» آلتز ربه (ادمو"ר הזקן) این تکرار «برای من» را به دو صعود عشق عظیم (אהבה רבה, ahavah rabbah) و عشق جاودان (אהבת עולם, ahavas olam) تعبیر می‌کند.

Ketubot 111b:17 כתובות קי"א ב:י"ז

ושמא תאמר אינו מרנה — תלמוד לומר: "סותה". ושמא תאמר אין בו טעם — תלמוד לומר: "חכלילי עינים מרין". כל חיד שטועמו, אומר: "לי לי". ושמא תאמר לנערים נקה ולקנים אינו נקה — תלמוד לומר: "ולבן שנים מחלב", אל תיקרי "לבן שנים" אלא "לבן שנים".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

12

18 כל חיד הטועם אומר לי לי

يادداشت Kehot برداشت تلمود از **حכלילی** (chachlili) را چنین می‌آورد: «هر کامی که آن را بچشد، می‌گوید: «برای من، برای من.»» در اینجا، آلتز ربه (ادمو"ר הזקן) آن کام را با حکمت (חכמה, Chochmah) در عالم صدور (اصילות, Atzilus) یکی می‌داند.

Ketubot 111b:17 כתובות קי"א ב:י"ז

ושמא תאמר אינו מרנה — תלמוד לומר: "סותה". ושמא תאמר אין בו טעם — תלמוד לומר: "חכלילי עינים מרין". כל חיד שטועמו, אומר: "לי לי". ושמא תאמר לנערים נקה ולקנים אינו נקה — תלמוד לומר: "ולבן שנים מחלב", אל תיקרי "לבן שנים" אלא "לבן שנים".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

يادداشت كهوت כתובות קיא, ב.ראה אזה"ת ויחי כרך ב שעה, א שמציין שכ"ה במד"ר פ' ויחי פצ"ט. וע"ש בפ"י תי"ל.

19 חכמה דאצי' שנק' חיד

Me'orei Or فرهنگ‌نامه‌ای الفبایی از اصطلاحات قبلائی است؛ یادداشت به مدخل آن دربارهٔ نامیده‌شدنِ حکمتِ عالمِ صدور به «کام» ارجاع می‌دهد.

يادداشت كهوت

מא"א ח, פב. לקו"ת במדבר י, א. יא, ג. וראה בספר הלקיטוס ממאמרי הצ"צ ערך חיד.

11 זכר ונקבה בראם

يادداشت Kehot این آیه را از گزارش آفرینش نقل می‌کند: «مرد و زن آفریدشان» و در آیهٔ بعد آمده است: «و ה' برکتشان داد.» **ادمو"ר הזקן** از ترتیب آیات درمی‌یابد که برکت هنگامی نازل می‌شود که مرد و زن با یکدیگر باشند.

Genesis 1:27 برآשית א'כ"ז

ויברא אלקים את־האדם בצלמו בצלם אלקים ברא אתו זכר ונקבה ברא אתם:

And G-d created man in His own image, in the image of G-d created He him; male and female created He them

Miqrā according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

يادداشت كهوت

בראשית א, כז.

12 זכר ונקבה בראם ויברך אתם

تورات آفرینش آدم را چنین خلاصه می‌کند: «مرد و زن آفریدشان، و برکتشان داد، و نامشان را آدم نهاد.» **ادمو"ר הזקן** «مرد و زن» را به **מ"ה** (Mah) و **ב"ן** (Ban) تعبیر می‌کند و «برکتشان داد» را به فرودآوردنِ نام **ע"ב** (Av).

Genesis 5:2 برآשית ה'ב'

זכר ונקבה בראם ויברך אתם ויקרא את־שםם אדם ביום הברך:

male and female created He them, and blessed them, and called their name Adam, in the day when they were created

Miqrā according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

13 ומבואר בזה . . דקוב"ה לא שרי . . אלא באתר שלימא

يادداشت Kehot به این بخش از زوهار (Zohar, زهر) اشاره دارد که می‌آموزد انسان بر الگوی جلال برین آفریده شد تا جلال فرودین از هر سو کامل باشد. **ادمو"ר הזקן** برای توضیح اینکه چرا برکت تنها هنگامی نازل می‌شود که مرد و زن با یکدیگر متحد باشند، به همین اصلِ کمال تکیه می‌کند.

Zohar II, 155a זח"ב קנה, א

يادداشت كهوت

ראה זח"ב קנה, א. קנז, ב.

14 לא שרי באתר פגימא אלא באתר שלימא

يادداشت Kehot جای دیگری را نیز ذکر می‌کند: در اینجا زوهار می‌گوید برکت‌های برین تنها در جایگاهی کامل آرام می‌گیرند؛ ازاین‌رو نباید سفره را خالی گذاشت. در این **مאמר** (ماامار, maamar)، جایگاهِ کامل عبارت است از پیوندِ مرد و زن؛ و ازاین‌رو «او برکتشان داد.»

Zohar, Terumah 52:565-53:572 ספר הזהר, תרומה נ"ב:תקס"ה-

נ"ג:תקע"ב

10

15 אהבה בתענוגים

تعبیر «عشق در لذت‌ها» از ستایشِ محبوب از عروسش در غزلِ غزله‌ها (شیرِ השירים) گرفته شده است. آلتز ربه (ادمو"ר הזקן) توضیح می‌دهد که نام **אב** (Av) با همین تعبیر خوانده می‌شود، زیرا **אב** (Av)، یعنی حکمت (חכמה, Chochmah)، آشکارگیِ لذتِ برین است.

Song of Songs 7:7 شیر השירים ז'

מהד"פית ומהד"עמית אהבה בתענוגים:

מי איד. متن یادآور می‌شود که این گفتار در جای دیگری شرح داده شده است.

Shabbat 119b:2 שבת ק"ט ב'ב/

אמר רבא, ואיתימא רבי יהושע בן לוי: אפילו יחיד המתפלל בערב שבת צריך לומר "ויכולו", דאמר רב המנונא: כל המתפלל בערב שבת ואומר "ויכולו", מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקדוש ברוך הוא במעשה בראשית, שנאמר: "ויכולו" — אל תקרי "ויכולו" אלא "ויכולו". אמר רבי אלעזר: מניין שהדיבור במעשה — שנאמר: "בדבר ה' שמים נעשו".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

یادداشت کھوت

שבת ק"ט, ב. ראה אוה"ת בראשית כרך א מג, ב.

25 מי שטרח בע"ש

תלמוד می‌آموزد که ה' به کسانی که بی‌آنکه فرمان‌ها (mitzvos) را به‌جا آورده باشند، پاداش عالم آینده را می‌خواهند، پاسخ می‌دهد: «آنکه در شب شب‌ها تلاش کرده، در شب‌ها خواهد خورد؛ آنکه تلاش نکرده، از کجا خواهد خورد؟» آلتیر ربه این را بر تلاشی روزهای هفته تطبیق می‌کند؛ تلاشی که باید پیش از لذت شب‌ها صورت گیرد.

Avodah Zarah 3a:10 עבודה זרה א' א"י

אמר ר' לר' רב: רבנן של עולם, תנה לנו מראש ונעשה. אמר להו הקדוש ברוך הוא: שוטים שקעולם! מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת, מי שלא טרח בערב שבת מהיכן יאכל בשבת? אלא אף על פי כן, מקוה קלה יש לי וסוכה שקמה, לכו ונעשו אותה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

یادداشت کھوت

ע"ז ג, א. וראה בהנסמן לעיל מז, ג.

26 הכלילי עינים

«چشمانش از شراب سرخ است.» آلتیر ربه اکنون سرخی چشمان را با تلاشی پیوند می‌دهد که پیش از شب‌ها می‌آید.

Genesis 49:12 בראשית מ"ט:י"ב

הכלילי עינים מ"ן וק"ר-שנים מ"ק:ב

His eyes shall be red with wine, And his teeth white with milk

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

بند 15

27 הסבי עיניך מנגדי

در غزل غزل‌ها، محبوب به عروسش می‌گوید: «چشمانت را از من برگردان، زیرا مرا سخت بی‌تاب کرده‌اند»: نگاه او تأثیری بسیار شدید بر وی می‌گذارد. آلتیر ربه (ادمور"ר הזקן)، با پیروی از زوها (זוהר)، این چشم‌ها را کنایه از شور عشقی می‌گیرد که به سوی ה' اوج می‌گیرد.

Song of Songs 6:5 שיר השרים ו'ה'

הסבי עיניך מנגדי שהם היהיבני שערך קעדר העינים שגלשו מן-הגלעד:

Turn away thine eyes from me, For they have overcome me.
Thy hair is as a flock of goats, That trail down from Gilead

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

שה"ש ו, ה.

20 טעמים שהם בשם ע"ב

چنان‌که یادداشت از آن نقل می‌کند، Me'orei Or در آنجا می‌گوید: «**טעמים**، در راز עתיק و אריך, مرتב Av؛ همان پیوندی که این بند برقرار می‌کند. شرح آن, Yair Nasiv, در همان‌جا به دروازه עץ חיים درباره טעמים, נקודות, תגין و אותיות ارجاع می‌دهد.

یادداشت کھوت

מא"א ט, יח: "טעמים בסוד עתיק ואריך בחי' ע"ב". וביאיר נתיב שם מצייך לע"ה שער נתיב"א. ראה אוה"ת וארא כרך ז ע' ב'תקעד.

21 טעמים בהכמה יש שם גילוי עתיק

درباره این اندیشه که עתיק در **טעמים** حکمت تجلی می‌یابد، اور התורה چنین می‌نویسد، چنان‌که یادداشت نقل می‌کند: «شاید این [مقصود] «مزه نیکو و معرفت را به من بیاموز» باشد: مزه نهان؛ بدین‌سان «مزه نیکو» در آیه به لذت نهانی پیوند می‌یابد که در حکمت آشکار می‌شود.

یادداشت کھوت

באוה"ת שמות כרך ז ע' ב'תקעג כ' ואולי זהו טוב טעם ודעת למדני טעם הכמוס". וראה בהנסמן לעיל מז, ג.

بند 13

22 הכלילי עינים

«چشمانش از شراب سرخ‌اند.» در اینجا آلتیر ربه (ادمور"ר הזקן) واژه‌های «از شراب» را به معنای شراب تورات توضیح می‌دهد؛ شرابی که عشق نهفته را آشکار می‌سازد.

Genesis 49:12 בראשית מ"ט:י"ב

הכלילי עינים מ"ן וק"ר-שנים מ"ק:ב

His eyes shall be red with wine, And his teeth white with milk

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

بند 14

23 וקראת לשבת ענג

پیامبر به اسرائیل می‌گوید که اگر روز سبت (שבת, Shabbos) را رعایت کنند و «شب‌ها را لذت بنامند»، از ה' لذت خواهند برد؛ روشن است که «بنامند» یعنی آن را لذت بنامند یا به‌شمار آورند. آلتیر ربه همچنین «بخوانند» را به معنای فرودآوردن می‌گیرد؛ یعنی لذت عתיק (עתיק, Atik [کهن]) را به حکمت (חכמה, Chochmah) فرود می‌آورد.

Isaiah 58:13 ישעיהו מ"ח:י"ג

אם-תשיב משבת רגלך עשות חפצך ביום קדשי וקראת לשבת ענג לקדוש ה' מקבד וכבודתו מעשות דרךך ממצוא חפצך ודבר דבר:

If thou turn away thy foot because of the sabbath, From pursuing thy business on My holy day; And call the sabbath a delight, And the holy of the L-RD honourable; And shalt honour it, not doing thy wonted ways, Nor pursuing thy business, nor speaking thereof

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

ישע"י נח, יג.

24 וכמ"ש במ"א ע"פ מארז"ל כל האומר ויכולו

תלמוד (תלמוד) می‌آموزد که هرکس شب‌ها شب‌ها دعا کند و عبارت «و به پایان رسیدند» (ויכולו, Vayechulu) را بگوید، در کار آفرینش شریک قدوس متبارک (קב"ה / קודשא בריך הוא, Kudsha Brich Hu) به‌شمار

ש"ע של הבינה הם מתגלים בפנים העליונים מצד הבינה שהיא אהי"ה אשר יש בפשוט ומילוי ומילוי דמילוי א"ם אותיות והט"ס שהם בפנים העליונים המתגלים מצד הבינה כל ספי' שבה שם אהי"ה בסוד א"ם אותיות וכולם גימטריא ש"ע נהורין רק כי של אבא הם טמירין ולכן ...

Sefer Etz Chaim (Public Domain)

34 כי יקרא קן צפור

חכם תורות دربارهٔ آشیانهٔ پرندۀ با این عبارت آغاز می‌شود: «اگر آشیانهٔ پرندۀ در راه به پیش روی تو درآید»: کسی که آن را بیابد، باید پیش از برداشتن جوجه‌ها، مادر را دور کند. واژهٔ קן, به معنای آشیانه, ارزش عددی ۱۵۰ دارد؛ و واژهٔ «در برابر تو» (לפניך, lefanecha) از واژهٔ «چهره» (פנים, panim) می‌آید، و از این‌رو آیه به ۱۵۰ نور چهره اشاره دارد.

Deuteronomy 22:6 דברים כ"ב:ו'

כי יקרא קר־צפור לקניו בדרך ככל־עץ או עליה־קרץ אפרחים או ביצים והאם רבצת עליה־אפרחים או עליה־ביצים לא־תקח האם עליה־בנים:

If a bird's nest chance to be before thee in the way, in any tree or on the ground, with young ones or eggs, and the dam sitting upon the young, or upon the eggs, thou shalt not take the dam with the young

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت كهوت

דברים כב, ו.

35 עולם חסד יבנה

مزمورخوان می‌گوید: «زیرا گفتم: جهان به مهر بنا می‌شود»؛ واژهٔ «جهان» (עולם, olam) را همچنین می‌توان «تا ابد» خواند: «مهر تا ابد بنا می‌شود». آلتّر ربه olam را به معنای «جهان» می‌گیرد؛ ازاین‌رو ז"א / زعیر انפין, که صفاتش با مهر (חסד, Chesed) آغاز می‌شود، «جهان» نامیده می‌شود.

Psalms 89:3 תהילים פ"ט:ג'

כי־אֶמְרָתִי עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה שְׁמִים מִכֵּן אֲמוֹנָתְךָ בָּהֶם:

For I have said: 'For ever is mercy built; In the very heavens Thou dost establish Thy faithfulness

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت كهوت

תהלים פט, ג.

36 עיני תמיד אל ה'

داوود (דוד) می‌گوید: «چشم‌انم همواره به سوی نام چهارحرفی (ה', Havayah) است، زیرا او پاهایم را از دام رهایی خواهد بخشید». آلتّر ربه (ادمو"ר הזקן) آن را چنین می‌خواند: شور و حرارت انسان که از پایین، از راه چشم‌ها، برمی‌خیزد.

Psalms 25:15 תהילים כ"ה:ט"ו

עֵינִי תָמִיד אֶל־ה' כִּי הוּא־יֹצִיא מִרְשֶׁת רַגְלִי:

Mine eyes are ever toward the L-RD; For He will bring forth my feet out of the net

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت كهوت

תהלים כה, טו.

37 עין ה' אל יראוי

مزمورخوان می‌گوید: «بنگر، چشم ה' بر کسانی است که از او می‌ترسند، بر آنان که به مهر او امید می‌بندند»: ه' از آنان مراقبت می‌کند. آلتّر ربه آن را

28 داینون مוקدین لی، בשלהובין

یادداشت Kehot به این بخش از زوهار ارجاع می‌دهد که عبارت «چشم‌انتم را از من برگردان» را چنین توضیح می‌دهد: چشم‌هایی که او را با شعله‌های عشق به آتش می‌کشند. آلتّر ربه این مطلب را برای سرخی چشم‌ها، یعنی شورِ عشق، به کار می‌گیرد.

Zohar III, 84a זח"ג פד, א

یادداشت كهوت

זח"ג פד, א. ובאותה"ת ויחי כרך ב. שעד, ב מוסיף: ומבואר בלקו"ת בשו"ש סד"ה הנך יפה רעיתי בפ' עיניך יונים.

29 מבואר באד"ר

لیکوتی تורה در توضیح «بیرون آبیید و بنگرید... به تاج»، این بند را نقل می‌کند: زئیر انپین به پیشانی آריך انפין می‌نگرد و ۲۷۰ نور را تنها از راه بینایی دریافت می‌کند؛ قوه‌ای که در بیرون می‌ماند. همچنین می‌افزاید که با آنکه بینایی از חכמה نیز سرچشمه می‌گیرد، چشم‌ها مرتبهٔ بیرونی آن‌اند؛ ازاین‌رو نوری از پایین تاج تنها به‌صورت دیدن می‌تواند به زئیر انپین برسد، نه درون قوهٔ عقلانی آن.

Zohar III, 128b זח"ג קכח, ב

یادداشت كهوت

זח"ג קכח, ב. کشت, א. בלקו"ת שו"ש כג, א מצריך לכאן.

30 כד ז"א مستכל במצחא דאריך מקבל ש"ע נהורין

یادداشت Kehot برای نگاه صفات عاطفی (ז"א / زعیر انפין, Z'eir Anpin) به پیشانی چهرهٔ بلند (آריך انפין, Arich Anpin) به این بخش از Idra Rabba (ادرا ربا) ارجاع می‌دهد. آلتّر ربه از آن استفاده می‌کند تا نشان دهد که نور آריך انפין در پاسخ به نگاه ز"א / زعیر انפין می‌رسد.

Zohar, Idra Rabba 6:25-7:37 ספר הזהר, האדרא רבא ו' כ"ה-ז:ל"ז

31 ובפנים ק"נ נהורין

یادداشت Kehot برای این عبارت به Zohar III, 135b ارجاع می‌دهد.

Zohar III, 135b זח"ג קלח, ב

یادداشت كهوت

ראה זח"ג קלח, ב. ע"ח שער א"א פי"ד.

32 ובפנים ק"נ נהורין

یادداشت Kehot برای ۱۵۰ نور چهره، به این بخش از Idra Rabba ارجاع می‌دهد. آلتّر ربه آن‌ها را با ۲۷۰ نور پیشانی جفت می‌کند و هر دو را جریان نوری می‌داند که ז"א / زعیر انפין دریافت می‌کند.

Zohar, Idra Rabba 23:167-24:177 ספר הזהר, האדרא רבא כ"ג:קס"ז-כ"ד:קע"ז

33 ש"ע נהורין ובפנים ק"נ נהורין

یادداشت Kehot در مورد ۱۵۰ نور، به עץ חיים (עץ חיים), دروازهٔ آריך انפין, فصل ۱۴ ارجاع می‌دهد. آنجا آریزال (האריז"ל) توضیح می‌دهد که از ۲۷۰ نور چهرهٔ آריך انפין, ז"א / زعیر انפין فقط ۱۵۰ نور دریافت می‌کند؛ همان‌گونه که کسی که نمی‌تواند به پیشانی آריך انפין نگاه کند و تنها می‌تواند به چهره‌اش بنگرد، فقط ۱۵۰ نور دریافت می‌کند. او این مطلب را با آیهٔ «اگر آشیانهٔ پرندۀ (آشیانه קן, kan) به پیش روی تو درآید» مرتبط می‌سازد.

Sefer Etz Chaim 13:14 עץ חיים י"ג:י"ד

ובענין הש"ע נהורין הנזכר באדרא קכ"ח ומהאי אתפשט אורכא דאנפין לש"ע רבוא עלמין שמעתי ממורי זלה"ה כמה בחי' (הם) וכולם הם ג"כ ש"ע נהורין א' הוא ע"ד הנ"ל כי הגה יש ש"ע נהורין מצד החכמה וש"ע נהורין מצד הבינה ואותן ש"ע דאבא הם טמירין אמנם

نوری از بالا می‌خواند که پاسخ چشم‌هایی است که به سوی او گردانده شده‌اند.

Psalms 33:18 תהילים ל"ג:י"ח

הִנֵּה עֵין ה' אֶל־יִרְאֵיו לְמִי־חַלִּים לְחַסְדּוֹ:

Behold, the eye of the L-RD is toward them that fear Him,
;Toward them that wait for His mercy

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

תהלים לג, יח.

38 מי שטרה בערב שבת

«کسی که در آستانهٔ **שבת** (Shabbos) زحمت کشید، در **שבת** خواهد خورد.» در اینجا، کوشش همان شور و حرارت «چشمانم همواره به سوی نام چهارحرفی (חי, Havayah) است» است؛ شوری که نور را از بالا فرومی‌آورد.

Avodah Zarah 3a:10 עבודה זרה ג' א:י'

אָמְרוּ לִפְנֵי: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, תָּנֶה לָנוּ מֵרֹאשׁ וְנַעֲשֶׂנָּה. אָמַר לָהֶן הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: שׁוּבִים שָׁבַעְעוּלָם! מִי שֶׁטָּרַח בְּעֶרֶב שַׁבָּת יֹאכֵל בְּשֶׁבֶת, מִי שֶׁלֹּא טָרַח בְּעֶרֶב שַׁבָּת מֵהֵיכָן יֹאכֵל בְּשֶׁבֶת? אֵלָּא אֵף עַל פִּי כּוֹן, מִצִּוְהָ קֵלָה יֵשׁ לִי וְסוּכָה שְׁמָה, לָכוּ וְעֲשׂוּ אוֹתָהּ.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

39 ש"ע נהורין . . כמ"ש באד"ר (דקב"ט ב' ובדף קל"ו ב')

پلاخ هاریمون این مامار را نقل می‌کند و در یادداشتی می‌گوید ادرا را در برگ‌های مورد ارجاع این مطلب را صریحاً نمی‌گوید، بلکه فقط به‌طور ضمنی به آن اشاره دارد (128b, 129a–b, 135b and 136)؛ و عبارت از «دروازهٔ یگانگی‌ها»ی ایتس حاییم، فصل‌های ۷ تا ۸، گرفته شده است؛ جایی که موضوع به‌تفصیل توضیح داده می‌شود.

یادداشت کھوت

בפלה הרמון שמות ע' שסב מובא ממאר זה ומצויין שם בהערה: אלא דלאו בפ"י התם אלא מכללא היינו מה שמבואר שם בדף קכ"ח ע"ב ודף קכ"ט ע"א וב' ודקל"ה ב' ודקל"ו. וממה שנתפרש ע"ז באורך בע"ח שער הזיוגים פ"ז וחי' שמשם נלקח לי כזה, וכסיגנון הלי המבואר כאן ובתו"א הנ"ל נרמז במאוי"א א"א סקב"ד ואת ז' ס"י ע"ש וב"נ לא העיר מקומם (וע' בלקו"ת פ' מסעי ד"ה הנה גבי המסעות אות ה' דף צ"ג ע"ב) ומה שהאיר ע"ז אדמו"ר בהג"ה שם). עכ"ל שם.

40 ואתסחן בחד חוורא דעינא טבא

خود متن در اینجا برای سفیدی چشم نیکو به Idra Rabba (129b) استناد می‌کند. Pelach HaRimon, که در یادداشت Kehot نقل شده، یادآور می‌شود که این مطلب در آنجا به‌طور ضمنی آمده است، نه به‌صراحت.

Zohar, Idra Rabba 8:50–9:63 ספר הזהר, האדרא רבא ח' ב:ג'-ט:ס"ג

41 ואתסחן בחד חוורא דעינא טבא

دومین موضعی که متن در Idra Rabba (136b) برای نورهایی که در سفیدی چشم نیکو شسته شده‌اند به آن استناد می‌کند، دربارهٔ جریان از

چهرهٔ بلند (**אריך אנפין**, Arich Anpin) به صفات عاطفی (ז"א / זעיר אנפין, Z'eir Anpin) است.

Zohar, Idra Rabba 28:199–29:209 ספר הזהר, האדרא רבא

כ"ח:קצ"ט-כ"ט:ר"ט

بند 16

42 ולבן שינים

«و دندان‌هایش از شیر سپید است.» اکنون **מאמר** (maamar) به نیمهٔ دوم برکت یعقوب (יעקב) به یهودا (یهודה) می‌پردازد.

Genesis 49:12 בראשית מ"ט:י"ב

חַבְלִילִי עֵינַיִם מִיָּיִן וּלְבָן־שִׁנַּיִם מִחֶלֶב:

His eyes shall be red with wine, And his teeth white with milk

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

بند 18

43 ולבן שינים

«و دندان‌هایش از شیر سپید است.» آلتز ربه (آدمو"ר הזקן) توضیح می‌دهد که دندان‌ها به‌واسطهٔ شیر سفید می‌شوند؛ شیری که همان رشپ پس از پالایش است.

Genesis 49:12 בראשית מ"ט:י"ב

חַבְלִילִי עֵינַיִם מִיָּיִן וּלְבָן־שִׁנַּיִם מִחֶלֶב:

His eyes shall be red with wine, And his teeth white with milk

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

44 והכל הוא ע"י פותח את ידיך . . שהם יודי"ן ווי"ן

داوود (דוד) ה' را می‌ستاید: «دستت را می‌گشایی و هر موجود زنده‌ای را [با] اراده (רצון, ratzon) خشنود می‌سازی»؛ روشن است که **ה'** آنچه را هر آفریده‌ای می‌خواهد برایش فراهم می‌کند. آلتز ربه، پیرو تیکونی زوهر (تیکونی زهر, Tikkunei Zohar)، «دستت» را «یوهای تو» (יודין, yudin) [یعنی حروف یود تو] می‌خواند و **רצון** را به معنای «اراده» می‌گیرد؛ ارادهٔ برتری که از **מזל** (mazal) [مجرای فیض] هشتم فرود می‌آید.

Psalms 145:16 תהילים קמ"ה:ט"ז

פּוֹתַח אֶת־יָדְךָ וּמַשְׁבִּיעַ לְכָל־חַי רִצּוֹן:

Thou openest Thy hand, And satisfiest every living thing with favour

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

Tikkunei Zohar 7b:2 תקוני הזהר ז' ב:ב'

וְעוֹד רָצָן נְקוּדַי צְרִיף לְאַתְנָרָא עֲלִיָּהּ, פֶּתַח בְּחוּשְׁבֹן אוֹתִיּוֹתֵינוּ אֵיהּ יו"ד, וּבְתִיב (תהלים קמה טז) פּוֹתַח אֶת יָדְךָ וּמַשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רִצּוֹן, וְאִינוּמָהוּ אֶל תְּקַרִי קֶדֶךְ אֵלָּא יוֹדִי"ה, וְאִינוּן י"ו מִן יֵאֵהֲדוּנָה"י, וּבְאֵן אֶתֶר מִתְּפַתְחִין בְּרַקִּיעָא דְאֵיהּ פֶּתַח, וְאֵיהּ מִפְתַּח כְּלִיל אֵהֲדוּנָה"י שִׁית אֶתְוֹן בְּאֶמְצַע י"ו, וְתַרְוִין יוֹדִין עִם קָרִיעַ דְאֵיהּ ו' סֵלִיק לְחוּשְׁבֹן יֵהוּ"ה.

Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain)

یادداشت کھوت

תהלים קמה, טז. ת"ז בהקדמה (ז, ב). ראה אוה"ת ויחי שעד, א ושם מציין ללעיל כב, א.

45 שאבא יונק ממזל החי

این یادداشت به منابعی ارجاع می‌دهد که در تורה اور 25d ذیل عبارت «حکمت، و مزال هشتم، نوتسر **חסד**» فهرست شده‌اند. آلتز ربه آنجا واژه **مینחה** (minchah, «قربانی») را چنین می‌خواند: حروف آغازین آن mayin nukvin (**می**ין **نوک**بین، «آب‌های مؤنث») است؛ و حرف جت (**ח**، ches) آن، حکمت و مزال هشتم، نوتسر **חסد** (**نوت**سر **חסد**، notzer chesed)، است که به هی (**ה**، hei)، یعنی جماعت اسرائیل، جاری می‌شود.

Zohar III, 289a זח"ג רפט, א

یادداشت کھوت

ראה זח"ג رפט, א. نسמן לעיל כה, ד.

46 נוצר اوتיות רצון

آنجا، دربارهٔ سیزده صفت رحمت که موشه (**موشه**) آنها را فرود آورد، آلتز ربه نوتسر **חסد** را توضیح می‌دهد: حروف **نوت**سر (notzer) همان حروف **تزی**نور (tzinor, «مجرای فیض») و **ر**تزون (ratzon, «اراده») است؛ و این واژه همچنین معنای «نگه‌داشتن» می‌دهد: مهری که پیش از آشکارشدن، در اندیشه پنهان نگاه داشته می‌شود.

یادداشت کھوت

ראה לקמן בדף טט, ב.

درباره این نسخه

.the notes و .our explanations ,the English translation ,This edition contains the Hebrew text

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

.Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0

.Our explanations, with the overview, the questions and the page for children: CC BY-NC 4.0

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) از طریق سفاریا: (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Sefer Etz Chaim (Public Domain); Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain)

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0>

ترجمه و شرح انگلیسی: با کمک هوش مصنوعی (openai/gpt-6-luna-pro) برای likuteitorah.com تهیه شده و با متن عبری و سفاریا مقابله شده است؛ هنوز ویراستار انسانی آن را بازبینی نکرده است. لطفاً هر مطلب مهمی را با متن عبری مقابله کنید.

ربه خواست که ماماریم پارشای آن هفته، «پارشای حسیدی»، در همان هفته و در طول هفت روز آن آموخته شوند (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306–309). چرا آن را بیاموزیم و برکات ربه: -likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha

پروژه‌ای رایگان و غیرتجاری؛ هیچ چیز در اینجا فروخته نمی‌شود. وابسته به Kehot, Sefaria یا کتابخانه لوباوویچ نیست. © likuteitorah.com

از /likuteitorah.com/fa/torah-ohr/vayechi/5

تقدیم به افتخار

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

پدر ربه، רב لیوی ییتسخاک